

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Névtűtér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, február 26.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Felhők a láthatáron.

A hegyaljai motoros-vasút. Irta: Szathmáry J.

Tízszázalékos magyarizáció.

Háború és politika.

Az iskolagyermeknek túltérhelése.

A japánokat megverték.

Székhámas iskolagazgató.

Az aradi új nőipariskola.

Gyilkos aradi lakatossegéd.

A főváros és a mozgósítás.

A Nádasdy-ház beomlott.

Letartóztatott ügyvédjelölt.

Tárca: A tengerek királya. Irta: Csóor G.

Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esodál.

Irta: Lagerlöf Zolma.

Felhők a láthatáron.

Arad, február 25.

Azok között az ellentmondó és nyugtalanító hírek között, amelyek monarchiának a Balkán félszigettel szemben való viszonyáról, és az esetleges mozgósításokról szólnak, valóságos megnyugvást hangzik az a felhivatalos híradás, amely egy, a külpolitikai viszonyokban járatos és tekintélyes államférfiaval e tárgyban folytatott beszélgetésről ad számot. Ez az államférfi — mint nekünk Budapestről táviratozzák — a leghatározottabb formában kijelentette, hogy monarchiánk a Balkánra irányuló katonai akcióba csak a legnagyobb kényszerűség hatása alatt bocsátkoznék. Ha a macedon forrongások esetleg oly mérveket öltenének, hogy tartani lehetne a guerilla-harcoknak

Boszniába és Hercegovinába való átcsapásától is, akkor lehetne mozgósításról beszélni. A mai helyzet azonban nem olyan, hogy ezzel az eshetőséggel egyáltalában számolni kellene.

Az az eshetőség pedig, hogy Ausztria-Magyarország a Balkánon területi kiterjeszkedést keressen, teljesen ki van zárva. Ezen az állásponton van valamennyi nagyhatalom is és se nekünk, se a többi hatalmaknak egy talpalatnyi balkáni hódításra nincs kilátásunk, és nincsenek terveink. Ami pedig azt illeti, hogy az orosz-japán háború az oroszokat más irányban lekötve tartja, s így a macedon hordák szabadon garázdálkodhatnak: ez talán igaz, de éppen azért, mert orosz beavatkozástól nincs mit tartani, a többi nagyhatalom is semleges álláspontot foglal el. A háború tehát a balkáni tüzfészket inkább izolálta, és ha az apró guerilla-harcok tovább is folynak, beavatkozás szükségessége még nem forog fenn.

Hangsúlyozzuk, felhivatalos híradást közöl ebben a véleményben a táviró. Ám az e fajta, naponta megújuló és megnyugtató akaró nyilatkozatok dacára minduntalan csak mozgósításról hallunk beszélni, s ha ujságot veszünk kezünkbe, ritkás vagy vastag betűk kiáltoznak felénk: Monarchiánk, Ausztria és Magyarország mozgósít!

Balsikert vagy szerencsétlenséget jósolni nem jó, tudjuk valamennyien, hogy nincs mit örülni azon, ha szomorú jövő-

dölések teljesednek be. Mi sem örvendünk, ellenben sajnálattal látjuk, hogy a politikában, a külügyi politikában valóban súlyos viharfelhők vannak a láthatáron és minden hivatalos és félhivatalos megnyugtató dacára is komoly a helyzete Ausztriának, Magyarországnak egyaránt a Balkánnal szemben.

Nálunk, úgy nagy átlagban nem igen szokás ezzel, illetve általában a külügyi dolgokkal törődni, nálunk elég gyakran képeznek országos politikai ügyet apró belföldi események, de a külföldi ügyek hogyan alakulnak reánk nézve, azt nem igen figyeljük. Pedig ezen gyakran fontos létkérdésekben mitsem ér a mi hagyományos rokonszenvedésünk egy vagy másik tényező iránt s ismét hagyományos ellenszenvedésünk a másik iránt: a létkérdések politikájában nem ér már semmit. Ott aggodó gondoskodás járja s nem az olykor mivel sem indokolható hevülés, mint például, hogy 1877-ben diszkardot vitt a töröknek a magyar közvélemény, 1879-ben pedig — puskagolyót...

Kétségtelen, hogy az orosz-japán háború elősegítette a balkáni forrongások kitörését, de valószínű, hogyha békésen egyenlítődtött volna ki a kelet-ázsiai konfliktus, akkor is előállott volna a Balkánon ez a helyzet, a melyben most vagyunk.

Ma már egyes hivatalos részekről sem tagadják, hogy a mozgósításra — nem általánosan, csak részletesre — az előkészü-

A tengerek királya.

(Ismerettség a torpedóról.)

Irta: Csóor Gáspár.

Távol keletről csaknem óránként hozza a kábel-telegráf idegrázó híreit a máskor oly csendes Sárga-tenger mostani szenációinak. Nekünk pedig alig jut eszünkbe a nagy izgalomban csak rá is gondolni, miként lehetséges teszem az, hogy rövid fél óra alatt már vége is van a modern háború legmeggrázóbb tragédiáinak, egy-egy tengeri csatának s még rövidebb pár perc alatt megsemmisül a csatákban az uszó acélvár, az évekig készülő, milliókba kerülő legnagyobb páncélos csatahajó is?

Ezt a rémgyors megsemmisülést mind egy fiatal, ördögi találmány okozza. A modern tengeri csaták eldöntője a tengerészek réme, a torpedó. A tengerek királya, ahogy a torpedót hívják a tengerészek. Ez az alig pár méteres, acél británika szivar, mely lopva közelíti meg kisze-melt áldozatát, a csatahajót és észrevétlenül, orvul támad rája, hogy egyetlen érintésével menthetetlenül kivégezze.

Ez az apró tengeri szörny, jól hívják pokolgépnek, csakugyan a pokol démoni pusztító hatalmát hordja karcsu testében. Nem sebet üt, hanem halált ad; nem sért, hanem gyilkol. Ha egyszer megérintheti zsákmányát, érintése föltétlen halál, mint a vipera csípése. Mihelyt csak egyet is csíphet a hadihajó bordáin a tenger viparája, a torpedó, ez a csípés harmincöt

méter léket jelent az óriáshajó oldalában. Ek-kora rést pedig, bocsánat Alexejev admirális ur, mé az ön „halált megvető elszántságu és bámulatos energiával dolgozó” orosz tengerészei sem bírhattak betömni, akármit jelentgetett is ön a három muszka hadihajó sorsa felől aggodó Miklós cárnak.

Habár Alexejev a port-arturi japán támadásnak csak egy áldozatáról, a Palladának, elsülyedéséről mert is beszámolni, egészen bizonyos, hogy elsülyedt vagy legalább is örökre hasznavehetetlenné vált a Cezarevics is. Mert torpedó találta s ez a treff halál. Csakhogy ezt Alexejev ur nem merte mindjárt bevallani.

A váratlan, gyors kegyvesztésnek is, mely a kedvelt Alexejev sorsa lett, bizonyára az volt oka, mert Péterváro t elég korán megtudták, hogy az admirális föllent, nemcsak egy páncélost, bizony mind a három megsemmisítették Port-Arthurnál a lenézett japánok. Torpedó-flotillájuk kitűnő lehet, a port-arturi bemutatkozás ezt rögtön bebizonyította, azzal az orosz nem mérkőzhetik s a hatalmas orosz hajóraj is egyszerre fejet, leket vesztett, nyomban defenzívára szorított, pár napra rá pedig Oroszország „többé nem fektetett súlyt a tengeri hadjáratra, a szárazföldi operációkra koncentrálja minden erejét”. Ami magyarul annyit jelent, hogy a hatalmasnak hitt orosz flotta egyszerűen megfutott a japán törpe előtt.

Köszönheti japán pedig mindezt egy pár jól lanzierozott torpedó ütégének. Aránylag csekély

áldozat, ha meggondoljuk, hogy egy pokolgép tizenhatezer koronába kerül.

Soha idősebb nem lehetett tehát, mint most, közelről és alaposan megismerkednie ezekkel a pokolbeli lövegekkel. Nem tudja ezer közt két olvasó, mi a csoda voltaképp ez az ördögös masina? Mert az egész gépezet, a torpedó, szivar alakú teste telítve van nemcsak romboló hatású robbanó szerrel, hanem mechanikusokkal, fizikusokkal, mérnökökkel és tűzrékkel. Egész hátsó része, melyre a romboló kupot fölcsavarták, meg van rakva ily modern tudományos faktorokkal, persze acélból. Egyik hajtja, másik irányítja, harmadik megállítja és lesülyeszti vagy felszínen tartja szükség szerint az egész instrumentumot, míg csak el nem ér a kitűzött célhoz. Ott aztán elsüti egy külön tűzer-automata.

A flumei Laga s öblöcske mellett hatalmas telepen gyártja a torpedókat William Withead ur és szállítja idegen hatalmasságoknak is, de a találmány föltitka nélkül. Ez a titok a Richtungsregulator, az irány szabályozó. Oly egyszerű találmány, akár a Kolombus tojása. Mégis a legszentebb hadititkunk, melyet néhány gyári felesküdt alkalmazotton kívül csak a torpedónaszádok haditengerészei tudnak, rája külön nagy esküt tesznek, elárulásáért golyót kapnak, vagy örökös brigádot. Az ideje válogatja: béke van-e, vagy háború?

Mi sem mondunk hát belőle többet, csak annyit, hogy ez az irány szabályozó tartja meg a kilőtt torpedót a cél nyílegyenes vonalában; ha

letek meg vannak téve s mindössze azt tesz hozzá, hogy a mozgósítás nem jelent mindjárt háborút. Csak annyit jelent, hogy a hadtestek — egy vagy kettő — megjelenének a határokon, hogy a közelből figyelhessék meg az eseményeket, szükség esetén közbeléphessenek azonnal, ha szükség lenne rájuk. Végül pedig, hogy a fegyveres erő ezen nagyobb tömegének odaállításával lehűthessük kissé a véré a handzsáros idealistáknak.

Ha keressük a dolgot, be kell ismerünk, hogy az eféle katonai operáció még nem háború, illetve nem föltétlenül kell azal végződnie, ha azonban a dolog közgazdasági és nemzetgazdasági oldalát nézzük, elmondhatjuk róla, hogy nem sokkal kevesebb annál, olykor több is.

Ha a mozgósítás az egész hadsereg nézve csak részleges is, de a mozgósított hadtestekre nézve teljes s jelenti az összes tartalékosok behívását, akik az illető hadtestek kötelékében levő csapatokhoz tartoznak. Ez annál súlyosabb lenne, mert egy ilyen, hogy úgy mondjuk, csak szemlélődésre szorítkozó mozgósítás olykor nagyon sokáig eltarthat és a családapák tízezreit vonja el a munkától s az övéik eltartásának lehetőségétől.

És amellet szó sincs róla, hogy az állam mai pénzügyi helyzete mellett, mikor nem folynak be rendszeren az adók, kölcsönpénz nélkül mehetne. Hogy ötvenmillió, vagy százmillió lenne-e a kölcsön, amire szükség volna, azt nem tudni. De azt tudni lehet, mert tény, hogy zilált közállapotaink a külföld nagytőkéi előtt hitelünket igen leszállították.

Ezekhez véve azt a másik tény, hogy ujoncaink még tavalyról sincsenek s hogy rem tudni, hogy ha az idén lesznek is, mikor lesznek: minden tulás nélkül mondhatjuk, hogy nehéz és komor idők előtt állunk. (..)

TÁVIRATOK.

A beruházási törvényjavaslatok.

Budapest, február 25. A Magyar Távirati Iroda jelent Bécsből: Mint értesülünk, Hie-

ronym Károly kereskedelmi miniszter a beruházásokról szóló módosított törvényjavaslatot közvetlenül a képviselőházi ülések megkezdése után fogja benyújtani. A törvényjavaslatban a vasutépítésre és utépítésre előirányzott és zeg szaporított.

Nagy munkás-tüntetés.

Madrid, február 25. A barcelonai nemzetközi munkásbizottság az összes munkásokhoz azt a felszólítást intézte, hogy március 18-án tüntessenek azért, hogy közbocsánatot adjanak az összes sztrájkolási kihágásért letartóztatottnak. Hir szerint a tüntetést egyidejűleg Párisban, Londonban, Lüttichben, Brüsszelben, Berlinben, Bécsben és Rómában is megtartják.

A hegyaljai motoros-vasut.

(A személyforgalom adatai.)

Arad, február 25.

A mi a kisvasutak s különösen a tervezett arad hegyaljai kisvasut bevételeinek második és fő forrását t. i. a személyszállítást illeti, erre nézve, ha a várható bevételeket keressük, az érdekelt községek lakószámát kell alapul felvennünk és hasonló vagy ha ilyen nincs, legalább némileg hasonló forgalmu viszonyokkal bíró vasutak statisztikai adatait kell felhasználnunk.

Sajnos, teljesen vagy legalább csak jó részben is hasonló viszonyok között lebonyolított forgalmu oly h. é. vagy kisvasutat nem ismerek, amelyik után indulni és ennek adatait felhasználni lehessen. Kénytelen vagyok tehát meglevő, de más jellegű vasutak adataira támaszkodni s azokat, de csak annyiban felhasználni, amennyiben felhasználásuk racionálisan megengedhető.

Egész Magyarországon alig lehet olyan vasut vonalat találni, amelyen az utasok száma a vasut által érintett községek lakóainak számát 5-szörösen felülmúlja; az egész ország utasainak száma 1902-ben nem egész 69 millió volt, amiből egy lakosra nem kerül ki az 5 ut, pedig olyan vasutak utas száma is bele van értve, melyek közuti vasut jellegével bírnak, mint pl. a budapest-szentlőrinci (12 km.) 2 millió, a budapest-h. é. (52 km.) 3 1/2 millió utassal.

Maga Budapest főváros egy-egy főirányában, az ezen főirány későbbi minden elágazá-

sát is beleértve, nem juttat évente 1—1 lakosára 3 utnál többet, a vidéki nagy városok alig adják meg összes irányukkal 1 lakosra sz 5 utat s csak kevés kivételt az, amelyiknél több 8, 10 vagy 12 ut esik egy lakosra. Ha tehát egy ilyen kisvasuton várható, csak egy utirányra eső utasok számát akarom megállapítani, nem veheték fel többet annál az átlagnál, amely egy vasut-irányra a meglevő vasutaknál esik.

Aradon a Máv. három irányára együttesen csak 5 ut esik egy lakosra, az Acsev. két irányára együttesen nem egész három ut, egy-egy irányra tehát nem egészen 2 ut, s így a kisvasutra racionálisan 1 lakosra 2 utnál többet felvenni nem lehetne. És talán még ennyit se volna szabad felvenni, mert hát a M. Á. V. és egy kis részben az ACSEV. is, ugyanazon utirány közlekedése szervei, amelyek az 1—1 lakosra eső ut egy részét mindenesetre elveszik, vagy helyesebben megtartják maguknak.

Ha csak erre a fejenkénti 2 utra lehetne számítani, akkor vasutról álmodni sem lehetne. Ez esetben tudniillik nem lehet csak az az irányadó, hány ut esik egy vasuti irányban Aradon egy lakosra, hanem inkább az, hány ut esik egy oly kisvasuton fejenként minden lakosra, mint pl. a közuti jelleggel bíró és legalább némileg hasonló viszonyok közt mozgó kisvasut, a budapest-szentlőrinci, vagy a budapest-h. é. vasuton. Annára ugyan nem számíthatunk itt, mint van ott, de mégis vegyük fel, hogy nálunk is esni fog minden utirányra 4 vagy pláne 5 ut, ami az egy utirányra eső állagnak mintegy háromszorosa. A közel 100,000 lakosra tehát, amennyi lakosa van Aradnak és az érintett községeknek, 500,000 utast vesznek fel.

S most lássuk, mit fizetnek ezek, mennyi lesz a bevétel utánuk? Saját magam s mások tapasztalatai szerint ily természetű vasutak csak akkor adnak erősebb személyforgalmat, ha a menetárak olcsók, nagyon olcsók. Az Alföldi első gazdasági vasut a legelőkeltebben bebizonyította, hogy csak olcsó utazás emeli a forgalmat. Le is ment személy tarifájával olyan alacsonyra, amilyenre csak a mi viszonyaink mellett mehetett s lemennie c. szerű volt, személyforgalma meg is többszöröződött. Nem is tudnék most jobb tarifát ajánlani annál, ami e

hullámverés vagy egyéb külső erő ki találja téríteni utjából a vízben uszó torpedót, a regulátor rögtön visszairányítja a célvonalba. Ennek köszönhető, hogy a mi torpedóink, ha egyszer pontosan be van állítva a célnak a kilövést végző lanzier cső, hajszálpontossággal elérnek az ellenséges hajó oldalába. Minden más hatalom torpedója bizonytalan, mert nincs rajtuk ez a regulátor. Kizárólag tökéletes torpedóinknak köszönhetjük tehát, hogy Adriánk egyszerűen bevehetetlen és hogy tengeri barátságunk is egyike a legbecsebbeknek minden hatalmasság szemében.

A mai torpedó nem jár azzal a veszedelemmel, hogy a löveggel a naszád is elpusztul, mint a réginél. Naszádj a lövéskor helyben marad s azonnal visszamenekülhet a nagy hajó védőszárnyai alá, mihelyt kilötte torpedóját.

A lövést a lanzier cső teljesíti. Ez a cső a torpedó-naszád orrán, vagy fedélzetén áll, az első osztályu naszádokon négy, a többin egy, kettő. A torpedót bedugják a csőbe, mely komprimált levegővel, vagy legfeljebb félkilogrammmal lőporral kilöki a vízbe. Egyéb feladata se a naszádra, se a csőnek nincs. A többi munkát elvégzi maga a torpedó. Ilyenképpen: A torpedó hat méter hosszú, britanikaszi alakú acéltest, legszélesebb helyén negyvenkét centiméter átmérőjű. Két részből áll, egymásra csavarva. Az előrész, a tulajdonképpeni bomba, cukorsüveg formájú, méter magas acélkup. A kupba vannak körszeletekben bepréselve a lőgyapot-karikák, száz-százötven kilogramm

súlyban. A gyapot tíz százaléka vizet tartalmaz, hogy a kifejlődött gőz is növelje a robbanás erejét.

Hogy gyul föl a bomba? A süveg csucsán van a tűzér-automata, a felütő szög. Ez, mihelyt szilárd ellentállásra talál, levág gyutacsára. A kapszli aztán beviszi a tüzet a lövésztornába, felkúszó száraz lőgyapothoz s ez gyújtja meg a süveg töltését, mely robbantásával megöli az ellenséges hajót.

A torpedó egész hátsó része a löveg kormányzását, irányban tartását és hajtását szolgálja. Csupa mechanikus készülékek raktára. Főrészei: a légsűrítő kamra, mely a löveg propellerjét hajtó komprimált levegőt tartalmazza. Mellette van a kormányzó készülékek kamrája, a sülyedést szabályozó hidraulikus lemezzel, meg az irányszabályozóval. Utána jön a lapát-ráma, melynek közepén forog az egész löveget hajtó propeller. A csavar a legfontosabb dolgot végzi; ő tolja óránként huszonhat csomó sebességgel egész a célig a löveget, mert, mint mondtuk, a lanzier-cső éppen csak annyi erővel löki be a vízbe a torpedót, hogy a pokolgép a naszádtól pár méternyire eltávolodjék.

A vízben méternyi mélységben lopva közelít áldozatához a torpedó. Utját csak keskeny fehér sáv árulja el a tenger színén, meg a buborékok, melyeket a felhasznált levegő ver elillanásakor. Mivel azonban a torpedó-támadás rendszerint csak éjjel történik, még ezt a gyöngy áruló jelet sem veszi észre az ellenség. Csaknem föltartóztatatlanul jár hát el áldozatáig a pokolgép s ezért rettegnek annyira tőle még a

hőslelkű tengerészek is. Torpedó! hangzik a vészkiáltás a csatahajón s egyszerre a fedélzetén a projektorok serege, a mitrelőzők a közeli veszedelem irányába fordítják a torkukat s minden ember halálra szántan tufeszített erővel végzi kiosztott szerepét. De, jól tudják a tengerészek, legtöbbször reménytelen.

Hacsak orral nem sikerül fordítani a közelgő torpedónak a csatahajót, biztos halál. A láthatatlan torpedó ellen nincs menekvés, ha derékba kaphatta a hajót. Egy robbanás a víz alatt, egy óriási lökés a csataszörnyön s a hajó nyomban arra az oldalára bukik, amelyiken megharapta a tenger viperája. Elsülyed.

Emberi ész találmánya ez a gyilkos szörnyeteg; emberi ész próbálkozott meg védekezni is ellene. Minden hajóhadnak külön osztálya van a torpedónaszádok felkutatására, üldözésére és megsemmisítésére. Ezt az osztályt a fűge torpedózúzó hajók alkotják. Ha meg bírnak csipni egy naszádot, hamar el is bálnak vele. A naszád ugyanis oly gyöngy vértetű, hogy az erős ágyukkal megrakott torpedózúzó pár perc alatt roncsosá lövi. A naszádok épp ezért állandóan a nagy hajók mögé rejtőznek, mint a csirkék a tyúk védőszárnyai alá. Ha pedig operálni kifutnak a sik tengerre, akkor is nyomban visszazsaladnak a páncélosok mögé, mihelyt kilöttek torpedójukat.

Nekünk kétszázon felül van torpedónaszádunk. Két klasszisba sorozva. Az elitjét a Hochseebostok teszik, melyek a sik tengerre is kimerészkednek s ott támadnak. Ilyen csak négy van: a Nattler, Viper, Python és Kigyó.

gazdasági vasútra érvényes; az ottani viszonyok nagyon is hasonlítanak az Arad és a hegyalja közt fekvő községek egymásközi viszonyához. Ott is, itt is egy gócpont van, a forgalom zöme oda irányul s onnan vissza; a kis községek egymás közti forgalma nem sokat számít.

Ez a tarifa III. osztályra a következő, a helyi viszonyok szerint egyes viszonylatokban még annyiban módosított, hogy az árak itt-ott még lejjebb szállítottak:

1—8 kilométerig	20 fillér
9—15 "	30 "
16—25 "	40 "
26—35 "	50 "
36—45 "	60 "

A kilométer távolságok pedig a hegyaljai kisvasutnál Araddal és pár egyéb fontosabb viszonylatban körülbelül a következők:

Arad—Mikálaka	4 kilométer
Arad—Glogovác	8 "
Arad—Mondorók	14 "
Arad—Csicsér	17 "
Arad—Szabadhely	17 "
Arad—Györök—Kúvin	23—25 "
Arad—Paulis—Kovaszinc	28 "
Arad—Baracka—Radna	38—35 "
Arad—Világos	37 "
Arad—Világos ACSEV.)	39 "
Arad—Galsa	41 "
Arad—Muszka	45 "
Arad—Pankota	45 "
Györök—Világos	14 "
Györök—Pankota	22 "
Györök—Radna	12 "

A forgalom zöme természetesen Arad és a többi községek közt fog mozogni és egy kis optimizmussal közepesnek, átlagnak a Györök (és Kúvin)—Arad távolsági viszonylatot (23 Km.) lehet venni. A 23 kilométerre eső 40 fillérrel számítva 500,000 utas után 200,000 korona bevételt kapok. Ebből még levonásba jönne 10000 korona kincstári bélyeg illeték, amit azonban nem akarok számításba venni, mondjuk, hogy a 200 ezer korona tisztán megmarad. Ennél nagyobb személybevétele azonban ha az optimizmus tulságosan el nem ragad, számítani nem lehet.

Mielőtt továbbmennék, legyen szabad megjegyezni, hogy amit a várható forgalomról s az ezek utáni bevételekről mondtam, az mind

Van rajtuk négy mitrelőz, tizenhat ember, Kropacsek-fegyverrel. Parancsnokuk sorhajóhadnagy (századosi rang.) Kis termetűk mellett gyorsabbak a naszádok a leggyorsabb csatahajók nál is. Egy óra alatt be bírnak futni harminc csomót, míg a csatahajó legelseje is tizennyolc tizenkilenc csomóig bírja. (Egy csomó 1852 m.) Csak a torpedózuzók érik fel gyorsaságban. A mi torpedózuzóink legfélelmesebbjel: a Tiger, Panther, Leopard, Blitz, Cimet, Satellit.

A francia naszádok a világ legfélelmesebb torpedóhajói. Amiatt, mert víz alá tudnak merülni s ott két óra hosszat is dolgozni. Gustave Zédé mérnök találmánya ez a víz alatt járó naszád, mely világra jöttkor, emlékeztetünk, valósággal elremitette a többi hatalmakat.

A zuzókön kívül másik védekezés is van a torpedólövegek ellen. A sodronyháló, mely a nagy páncélosok vértjét övezi körül, tízméteres pilótákra kifeszítve, a vízbe pár méternyire lógva. Az volna a célja, hogy a torpedó feje bubijával szeméi közé akadjon s így szilárd ellenállásra nem találva, föl nem robbanhat, a hajóban kárt nem tehet; ellenben a hálóban vergődve, elárulja magát s a hajóról vagy szétlővik, vagy elfogják. Azonban még egy újabb találmány hiuvá tette a sodronyvédkezést is. A torpedók orrán ugyanis ollók vannak ma már, melyek szétnyírnak a sodronyhálót s a torpedólöveg mégis csak eljut céljához, hogy a páncélos oldalának megadja a halálos léket.

feltevés; más ember rózsaszínűbb szemüvegen nézhet, többet hozhat ki, ismét más talán kevesebbet. — Én azokra az adatokra támaszkodtam, amelyeket említettem s az én felfogásom szerint nem voltam pessimista, talán még inkább az ellenkező. A kiadásoknál azonban már tényleges adatokkal szolgálok, nem feltételezem, hogy mennyi a kiadás, hanem állítom, mert ugyanilyen kiadásokat naponta magam előtt látok.

Es bár a sorrendtől egy kissé el kell térnem, meg kell még itt említenem, hogy a forgalom lebonyolítását motorral és nem mozdonyokkal képzelem s tartom jónak. Motorral pedig azért, mert egy kisvasutnál nagyon is arra kell törekedni, hogy minél kevesebb holt súlyt cipeljen a vonat, a vontató erő. Míg mozdonyvontatásnál maga a mozdony (esetleg a szerkocsi) a podgyász kocsi, mind holt teher, a motornál ilyen nincs.

Nem szenved tehát kétséget, hogy kisvasutnál vontató erőképp csak motort szabad használni, mozdony használata csak akkor s csak ott volna megengedhető, amikor és ahol nagyobb tehernek a továbbítása jönne szóba, amiről legalább egyelőre a hegyaljai kisvasutnál szó sem lehet.

Szathmáry János.

Háború és politika.

(A mozgósítási hírek. — Monarchiánk készülődései. — Új katonai kitérők Belgrád felé. — Az olaszok ellenünk. — A magyar klerikálisok veszedelmes játéka.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 25.

A monarchia Balkán-expedíciójáról mind sürűbben ontják az apró értesítéseket. A tavasszal — úgy mondják — bevonulunk a félszigetre s meg nem állunk Szalonikiig. Hiába mondja a külügyminisztérium, hogy nincsenek háborús szándékaink, a kósza hírek egyre tartják magukat s ujabban egész pozitív formában terjed az a bizonyosnak állított hír, hogy a Belgrád felé vezető úton vagy harminc katonai kitérőt építenek s hogy ezek a munkálatok lázasan folynak.

Akár igazak ezek a híresztelések, akár nem, egy bizonyos: az, hogy a magyar-osztrák monarchia legalább a megindult nagy diplomáciai mozgolódásban nem állhat tétlenül.

Egy kétségtelen dolog van, amire reagálnunk kell s ez az a nagy készülődés, amely Olaszországban folyik ellenünk s amelynek hűséges tükré a az olasz sajtó. Napok óta nem is irnak egyébről az olasz újságok, mint arról, hogy a monarchiánknak nem szabad betennie lábát a Balkánra. A legádázabb gyűlölet hangján irnak ellenünk és soha ellenség annyi megvetést nem tanusított ellenségei ellen, mint aminőt olasz szövetségeseink tanusítanak.

Az európai konstelláció nagyot változott az utolsó három évben s a földközi tenger népei épp úgy mozgolódnak, mint az északi tenger partjain uralkodó hatalmasságok.

Ebben a nagy és általános fölfordulásban pedig mi történik Magyarországon? Még mindig közjogi civakodások mocsarában fetrengünk s a klerikális érzelmű urak segítenek még jobban belegázolni a mocsárba.

— Nagy tévedés — mondta ma egy politikusunk, aki külügyi dolgokban ren-

desen igen élesen lát, — nagy tévedés azt hinni, hogy a magyar klerikális csoport nem gondol külpolitikai dolgokra. Szívesen tartják a monarchiát abban a rendetlen és veszedelmes állapotban, amelyben van, mert csak így remélik, hogy a hármasszövetség teljesen fölbomlik. A hármasszövetség mindig gyűlöletes volt a Vatikánban, mert a Vatikán céljainak útjában állott. Ha ma a monarchia belső békességét megbontani segítenek, annak az a célja, hogy a hármasszövetség szenvedjen alatta, ami másként annyit tesz, hogy Róma nyerjen belőle.

Valóban nincs égetőbb kötelesség, mint ezt a lelketlen politikát eltiporni. Tisza Istvántól várjuk, hogy véget vet ennek a nagystílű, de végső veszedelmekkel fenyegető játéknak.

Tisza István magyarázatai.

(A magyar delegáció üléséből.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Bécs, február 25.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottság ma délelőtt 11 órakor folytatta tanácskozásait.

Szapáry Gyula gróf elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv vezetésére Rudnyánszky József bárót, a szónokok nevelnek jegyzésére Pap Gézát kéri fel.

A jegyzőkönyv hitelesítése után következő Ugron Gábor indítványának a tárgyalása.

Müller László rendkívüli követ: A mint az országos bizottság tagjai tudják, a delegáció iratai úgy kerültek a külügyminisztériumba, hogy az országos bizottság irodája a külügyminiszter hivatalnokai által vezetett. A külügyminiszter természetesen mindig csak az iratok letéteményesének tekintette magát, és magától értetődik, hogy az iratok az országos bizottság rendelkezésére tartatnak. Mihelyt tehát Ugron Gábor tegnapi nyilatkozata értelmében a magyar kormány vagy az országgyűlés elnöksége a külügyminisztériumhoz fordul, az iratok át fognak adni.

Miklós Odön megjegyzi, hogy a kérdés már 1901 ben érdemileg elintéztetett a bizottsági tárgyalások folyamán. Ennek semmi akadálya nincs. Indítványozza, hogy az országgyűlés képviselőháza megkeressék az iránt, hogy az átvétel módjait és részleteit iránt magát a külügyminisztériummal tegye érintkezésbe.

Ugron Gábor hozzájárul Miklós Odön indítványához és felfogásához.

Az országos bizottság az indítvány első részét a második bekezdés elhagyásával elfogadta.

Münnich Aurél előadó javasolja, hogy a közös hadügyminiszter válaszait vegyék tudomásul.

Szentiványi Arpád elismeri, hogy a katonai reformok terén bizonyos haladás konstátálható, de a katonai iskolákban a tantárgyak besztása azt fogja eredményezni, hogy a növendékek jobban fognak beszélni németül, mint magyarul. A közös jelvényt nem fogadja el, inkább tűri a jelen állapotot. Majd áttér Tisza István gróf tegnapi beszédére. Azt mondja, hogy a miniszterelnök abban a felszólalásban nem csak Apponyit, de a volt összes nemzeti pártokat megítámta. Védi Apponyit, végül pedig hozzájárul az előadói javaslatához.

Tisza István gróf miniszterelnök ismételtén kijelenti, hogy beszédének senki ellen nem irányult a tendenciája. Neki kötelessége volt rámutatni a katonai program megoldásának kielégítő eredményére s egyúttal kritika tár-

gyává tenni azok eljárását, a kik a szababelvű párt álláspontját mindenben elfogadták ugyan, de most mégis a reformok ellen fordultak.

— Nagyon sajnálnám — ugymond a miniszterelnök — ha beszéde n *nézetkülönbségek kiélesítésére és személyes kellemetlen érzések felélesztésére vezetne*, mert az abszolút nem volt a szándékomban.

Szépáry Gyula gróf elnök arra kérte ezek után a bizottság tagjait, hogy a további tárgyalások folyamán *tartózkodjanak a pártpolitikai dolgok megbeszélésétől*.

Erre folytatták a részletes tárgyalást. Elfogadták egész terjedelmében az előadói javaslatot, megszavazták a póthitelt s befejezték a hadügyi előirányzat tárgyalását.

Holnap a tengerészeti előterjesztést és a pénzügyi bizottság jelentését tárgyalják.

Ma délután a delegáció tagjai értekezletet tartottak, melyen megállapodtak abban, hogy a tárgyalásokat még e hét folyamán befejezik, mert a közönségi indemnitás híján már lejár.

Az iskolásgyermek túlterhelése.

(A mai iskolaszéki ülés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 25.

Arad város iskolaszéke ma délután négy órakor ülést tartott, melyben szóba került az apróbb ügyek mellett az *iskolásgyermek túlterheltsége* is. A közigazgatási bizottság legutóbbi ülése alkalmából Varjassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő előterjesztése kapcsán foglalkoztunk azokkal a proposíciókkal, amelyekkel az igazgatók és tanítók értekezlete a túlterhelés megakadályozása céljából előállott. Akkor a közigazgatási bizottság úgy határozott, hogy az indítványok fölötti határozatot az iskolaszék hatáskörébe tartozónak jelentette ki, és erre bízta a végleges döntést. A tanfelügyelő tehát egy beadvány kapcsán betérjesztette a memorandumot az iskolaszékhez, a mely azután mai ülésén tárgyalta az ügyet.

Institoris Kálmán polgármester megnyitja az ülést. Több apró tárgy elintézése után Millig József iskolafelügyelő előterjeszti Varjassy Árpád tanfelügyelő átiratát. Eszerint az igazgatók értekezlete a következő módokat ajánlja a túlterhelés megszüntetésére: 1. Módszeres utasításokat kell kidolgozni a tanítás hogy és mikéntjére nézve, különösen az új tanítók használatára, akik kellő gyakorlat hián nem elég gyakorlati és szemléltető módon adnak elő, s ezzel fárasztják a fejletlen gyermekagyat. 2. Módot kell adni az igazgatóknak, hogy hetenként legalább két órán látogathassák a tanítók előadását kellő ellenőrzés céljából. 3. A túlszűfoltás az osztályokban még a tanév elején orvoslandó. 4. Külön ruhákat kell alakítani, nehogy a nedves időben támadó kigőzölés a gyermekek egészségét veszélyeztesse. 5. A nem kellő világításu tantermekben szüntessék be a tanítást. 6. A rossz padokat távolítsák el. Ez utóbbi intézkedések azért szükségesek, mert a rossz világítás és rossz padok elkedvetlenítőleg hatnak a tanulóra s így részben okai a túlterhelésnek. Kéri a tanfelügyelő az iskolaszéket, hogy tegyen ily irányú intézkedéseket és értesítse erről őt is.

Institoris Kálmán ezen előterjesztéseket három csoportra osztja. Van köztük olyan, a melyet azonnal ki lehet vinni, van, a melyet csak fokozatosan, és a melyet egyáltalán nem lehet nyélbeűtni. Szükségesnek tartja e pontok tanulmányozására egy bizottság kiküldését, a mely megfigyelve az állapotokat és összegezve a kívánatokat az iskolaszéki költségvetéssel, jelentést tegyen véleményéről az iskola-

széknek. Millig József ezt helyesli, de a módszeres utasítás kidolgozását sürgősnek tartja, s indítványozza, hogy adják ezt ki elkészítés végett a tanügyi bizottságnak.

Fényes Dezső: Indítványozza, hogy az összes előterjesztések tanulmányozását bizzák a tanügyi bizottságra. Ez az előterjesztés különben is csupa frázis, mert éppen a túlterheléssel nem foglalkozik. Ezt le is lehetne venni a napirendről. Tulajdonképen két dolog itt a fő, az egyik, hogy a leckét az iskolában tanulja a gyerek, és ne kelljen neki odahaza sokszor éjfélig görnyedni a könyv mellett, a másik, hogy a katolikus gyermekek kötelező templomjárását a téli időre fűgesszék fel, hogy ne kellessen hajadonfővel, térdelve ott dideregni a hideg kővön. A kiküldendő tanügyi bizottság tegyen ilyen és minden más célszerű irányban okos és komoly indítványokat.

Az iskolaszék egyhangulag elfogadta a Fényes Dezső indítványát.

Jelen voltak: Fényes Dezső, Institoris Kálmán, Issekutz László dr., Marinkovits Péter, Millig József, Müller Gyula, Nesnera Aladár, Pozsgay Lajos dr., Páterfy Antal, Salacz Gyula, Simay István, Söfalvi György, Szilágyi György, Reicher Ferenc, Remetey F. Károly, Walder Gyula.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kerületi betegsegélyző pénztár mai választmányi ülésén elhatározta, hogy a betegsegélyző pénztárak országos kongresszusán képviselteti magát. Erre a célra Leitner Ernő dr. központi orvost és Sárka Lukács Károly ellenőrt küldi ki az egyesület.

A japánokat megverték.

(Port-Arthur újabb ostroma.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 25.

Több oldalról megerősítik ma azt a váratlanul érkezett hírt, hogy a *japán flotta* Port-Arthur újabb ostrománál, a mely e hó 23-án vivotott meg, *tényleg vereséget szenvedett*. Orosz hivatalos forrásból jönnek ezek a hírek, természetesen tehát, hogy sok bennök a nagyítás. Az azonban elvitázhatatlan, hogy a japánokat érte valamilyes kudarc, még pedig ezuttal az első. Bizonyára Togo admirális tenni fog róla, hogy a csorba mielőbb kiköszörültessek.

Rendkívül érdekes a „Vossische Zeitung“-nak az a jelentése, hogy ez a vereség tulajdonképen nem is vereség, hanem — *japán hadicsel*. A japánok ugyanis *robbanó anyagokkal telt szállító hajókat* (tehát nem hadihajókat) vittek Port-Arthur alá s ezeket *önmaguk gyújtották fel*, hogy az orosz hadihajókban kárt tegyenek s a kikötő bejáratát eltorlaszolják. A japánoknak tehát *veszteségük nincs*, ellentétben azokkal a rémhírekkel, melyek az állítólagos veszteségről ma özönével jöttek.

Mai távirataink a következők:

A japán veszteség híre.

Tokió, febr. 25. A Daily Expressnek jelentik: Hír jött ide arról, hogy Port-Arthur mellett ma (február 24-én) *nagy tengeri ütközet volt*. Az ütközet eredménye még ismeretlen.

London, február 25. Tegnap este érkezett ide az állítólagos orosz győzelem

hire. Mindjárt első látszatra *hihetetlennek tűnt fel ez a hír*, a mennyiben orosz forrásból eredt. Mindazonáltal a *lapok külön kiadást rendeztek*, de nyomban sürgős táviratokat intéztek saját tudósítóikhoz a hír megerősítése iránt. Ezek azonban még ez ideig nem válaszoltak.

London, február 25. Itt kétkedéssel fogadják a legutóbbi ütközet hírért már azért is, mert az orosz távirati ügynökség azt jelenti, hogy az ütközetben a *Retvizán* hajó is kitüntette magát, holott a Retvizán súlyosan sérülve, használhatatlanul hever a port-arthuri kikötőben.

London, február 25. A japán-barát „Times“ ma a következőket írja: Nem lehet hinni az oroszok tengeri győzelmében már azért sem, mert *Togo* tengernagy már napokkal ezelőtt letett azon szándékáról, hogy elhatározó támadást intézzen az elgyengült orosz flotta ellen. Az ilyen támadásnak nem lett volna semmi értelme, mert az orosz hajóraj ugyanis be volt zárva a port-arthuri kikötőbe s így nem zavarhatja a japánok partraszállását. Már pedig a tengeri harenak japán részről csak az volt a célja, hogy a tengert a japán csapatokat Koreába szállító gőzösök számára szabaddá tegye. Ez a cél már el volt érve. *Eppenséggel nem valószínű tehát, hogy a japánok nagy tengeri ütközetbe bocsájtkoztak volna az oroszokkal*. S lehetetlen, hogy az ilyen nagy tengeri ütközetről — ha az tényleg megtörtént — csak az orosz távirati ügynökség tudna. Több mint száz európai újságíró körül a tenger ama táján, a legtöbbje köteleességtudó angol, ezek nem mulasztották volna el lapjaikat értesíteni.

Mit jelent Alexejev?

Pétervár, február 25. (Az orosz távirati ügynökség jelentése.) *Alexejev* helytartó a következő táviratot küldte *Miklós* cárhoz a japánoknak Port-Arthur ellen intézett és visszavert támadására vonatkozólag:

Február 24-én reggel háromnegyed 3 órakor az ellenség újból megkísérelte a *Retvizánnak* több torpedónaszáddal való megtámadását és a kikötő bejáratában nagy robbanószerekkel megrakott gőzösök elsüllyesztését. A Retvizán észrevette a torpedónaszádokat és támogatva a parti ütegektől, heves tüzelést kezdett az ellenségre, melynek folytán *két japán gőzös* — melynek közvetlenül a Retvizánnak mentek neki — a kikötő bejáratában megsemmisült. Az egyik egy szirtnek ment neki a Tigris-félszigeten lévő világítótorony mellett, a másik pedig Zolotoj-hegynél elsüllyedt. Az ágyúnaszádokra tovább is tüzeltek.

Napfelkeltekor a külső kikötőben *négy elpusztított naszádot láttak*, nyolc pedig a nyílt tengeren rájuk várakozó hajók felé igyekezett. *A legénység közül*, mely a csónakokban igyekezett megmenekülni, *valószínűleg többen megfuladtak*, míg egy részüket az ellenséges torpedónaszádok felvették. Végig kutattam a partokat. A kikötő bejárata szabad. Az ellenséges tervek meghiusítását teljesen a Retvizán kikötő magatartásának és megsemmisítő tüzelésének tulajdonítom. *Egy japán gőzös még most is ég*.

A külső kikötő előtt még látni uszó aknákat és a távolban két ellenséges hajóosztályt. Három cirkálóhajót, a me-

lyeket az ellenség üldözésére küldtem ki, visszahivattam, hogy mindenekelőtt távolítsák el a külső kikötő előtt lévő aknákat. Minket egyáltalán nem ért veszteség.

A japánok veresége — igaz.

Pétervár, február 25. Hivatalosan meg erősítik, hogy a japánok e hónap 23-án éjjel súlyos vereséget szenvedtek. Négy japán csatahajó s egy torpedóhajó be akart hatolni a port-arthuri kikötőbe. Az oroszok azonban idejekorán észrevették s az egész orosz hajóraj a japánok ellen fordult. Nagy tengeri ütközet fejlődött ki, mely két és fél óra hosszat tartott. Az oroszok teljes diadalt arattak. A négy japán hajót s egy torpedóhajót halomra lövöldözték. A japán legénység legnagyobb része a vízbe fullt.

Szentpétervárott az öröm leirhatatlan. Az itteni lapok külön kiadásban adják hírül a port-arthuri győzelmet. Az utcákat óriási nép lepi el s lelkesen élteti a cárt és az orosz flottát.

Páris, február 25. A „New-York Herald” párisi kiadása Csifuból táviratot közöl, a mely megerősíti a japánok vereségét és hozzáteszi, hogy egy másik vereség is érte a japanokat, mikor a Society-öbölben csapataikat partra akarták szállítani.

Berlin, február 25. Eeltűnést kelt a „Vossische Zeitung” azon jelentése, hogy ama japán hajók, melyek most a port-arthuri kikötőbe akartak hatolni, nem páncélosok, hanem szállító gőzösök voltak robbanó szerekkel megrakodva s ezeket maguk a japánok gyújtották fel, hogy kárt tegyenek velük az orosz hadihajókban. A szállító hajók roncsai által a kikötő bejáratát akarták eltorlaszolni a japánok.

Fegyverkező hatalmak.

Páris, február 25. Pelletan tengerészet-ügyi miniszter a tengerészetügyi bizottságban tegnap tartott előadása folytán kifejtette, hogy, bár nem gondol konfliktus lehetőségére, Franciaországnak mégis minden eshetőségre készen kell állania. A haditengerészetnek öt legújabb rendszerű hajó áll rendelkezésére és legközelebb újabb öt vérteshajó fölött is fog rendelkezni. Ot torpedóromboló a hajógyárban van és legközelebb elkészül. A tengerészetnek hat új tenger alatt járó naszádj is van, a melyeknek tonnatartalma egyenlő a jelenleg alkalmazásban lévő tenger alatt járó hajók négy vagy ötszörös tonnatartalmával. Lehetetlenség, hogy Franciaország a távol Keleten épp oly hatalmas hajóhadat tartson fenn, mint Japán, Anglia, vagy az Egyesült Államok. Indokainai intézkedéseink — mond a miniszter — ott minden partraszállási kísérletet lehetetlenné tesznek. Fejtegetései végén kijelenti a miniszter, hogy azt hiszi, hogy mindent megtett, amit a kötelesség és előrelátás parancsol.

London, február 25. Az 1904—905. évi tengerészeti költségvetés tulkialásai annak tulajdonítandók, hogy a két újabb időben beszerzett enilei hadihajó vételárának 1904. április 1-én esedékes részét meg kell fizetni és löszereket kell beszerezni 1905-re e hajók számára. Új építkezésekre a költségvetésbe 11,654,176 font sterlinget irányoztak elő.

Egyéb hírek.

London, február 25. Az orosz kormány a Wladiwosztokban tartózkodó összes angolokat kiutasította.

Niucsvang, február 25. Egész Mandsuországnak kihirdették Alexejev kiáltványát, melyben felszólítja a lakosságot, hogy az orosz csapatokat támogassa. Engedetlenség esetére azonnal végrehajtandó halálbüntetéssel fenyeget.

Pétervár, február 25. A hivatalos lap erőlyesen cáfolja az állami takarékpénztárról forgalomba hozott különböző híreszteléseket. Így többek között azt a híresztelést, hogy a takarékpénztár a háború miatt a betéteket nem fizeti vissza.

Washington, február 25. Hay államtitkárhoz érkezett kijelentés szerint Japán szerződést kötött Koreával, melyben biztosítja Korea függetlenségét és sérthetlenségét.

Az orosz politikusok a háborúról.

Pétervár, február 25. Orosz vezető körökben a kelet-ázsiai háború esélyeiről a következő a nézet: A két hadsereg összeütközését még mindig négy hét múlva várják csak. Azt hiszik, hogy a japánok is bevárják előbb katonáiknak Gensanban és Fusanban való koncentrációját. Az oroszok főerősségei a Jalu mentén vannak és Jaltól Mukdenig húzódnak, hogy a meglepetésektől az orosz tábor biztosítva legyen.

Orosz katonai körökben azt hiszik, hogy a japánok nagy széles frontban menetelnek előre, hogy az orosz tábor Jalu mellett megtámadják, vagy pedig Mukden mellett meg akarják azt kerülni. Ezt az oroszok Kirin mellett akarják megakadályozni azzal, hogy ott nagyobb erőt helyeztek el, amely az utóbbi esetben hátulról támadná meg a japánokat. De valószínűbb, hogy fronttámadás lesz s ezzel egyben a japán csapatok Port-Arthurtól nyugatra is partraszállnak. Ennek a tervnek a kivihetőségét orosz részről kétségbevonják, mert az orosz haderő Jalu mellett igen erős, Port Arthurt pedig egyenesen bevehetetlennek tartják, helyőrsége legalább egy évre el van látva élelmiszerral és municióval.

A szibériai vasut naponta kilenc vonaton szállít eddig zavartalanul orosz katonákat. Így naponta négyezer ember kerül az ázsiai orosz haderő erősítésére. Alexejev ellen nagy az elkeseredés, biztosra veszik, hogy „betegsége miatt” már legközelebb visszahívják. A cár nagyon izgatott, mert minden emberében csalódott.

A budgetet két évi háborúra készitik most el. Legközelebbi időre háromszáz millió rubel belső kölcsönre bocsátanak ki emissziót.

Legújabb.

Pétervár, február 25. Az orosz távirati ügynökség jelenti Port-Arthurból:

E hó 23-án éjjel a japán hadihajók erős küzdelmet fejtettek ki a kikötő elzárására. Két japán torpedó hozzá akart férközni az orosz flottához, de a Retirván észrevette a mozdulatot s hajnali 2 óráig nagy kitartással tüzelt az ellenségre.

A Novik és a Baján üldözőbe vette a két torpedót, melyek közül az egyik el is sülyedt. Hosszabb tüzelés után a japánok parancsot kaptak a visszavonulásra, mire lövés nélkül eltávoztak a kikötőből.

A Pallada orosz hajó megsérült s ezt a hajójavitóba küldötték.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: A vándorlegény, operetta. (Páratlan bérlet.)
Szombat: A vándorlegény, operetta. (Páros bérlet.)

* A legközelebbi premiér. Már jelentettük, hogy a jövő hét egyik kimagasló színházi eseménye az Erény utjai című francia vígjáték bemutatója lesz. A darabból már javában folynak a próbák, melyek a vígjátéki személyzet legjobbait foglalkoztatják. Közreműködnek a darabban Aranyossy Janka, Főti Frida, Almássy Lola, Zilahy Gyula, Békés Gyula, Bónis Lajos, Győre és Ligeti.

* Művészházasságok. A jövő hó folyamán két érdekes házasság lesz a fővárosban. Március hó 7-én Varsányi Irént, a Vigszínház művésznökjét vezeti anyakönyvvezető elő Szécsi Ilés földbírtokos; március hó 9-én pedig Góth Sándor, ugyanezen színház művésze vezeti el társához Kertiész Ella asszonyt, Beck Vilmos operáénekes elvált nejét.

Szélhámos iskolaigazgató.

(Akit a cigányok elloptak.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 25.

Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy ott ma délután letartóztattak egy rovott multu szélhámost, a ki szegény munkásemberektől azon a címen csalt ki pénzt, hogy ő majd a polgáriban és gimnáziumban levizsgáztatja őket. Hogy üzemeit annál könnyebben végezhesse, iskolaigazgatónak adta ki magát, és zugiskolát tartott fenn. Tanítványai javarészt napszámosok, vasutas szolgák és hasonló sorsban levő emberek voltak, a kiket úgy csábított magához, hogy dr. B. P. jelige alatt apróhirdetéseket ajánlotta fel szolgálatait.

A jeles férfiú Balogh Péter dr.-nak és főgimnáziumi tanárnak adta ki magát. Így jelentette be lakását is a rendőrségnél. Két kis szobából álló lakásán negyven-ötven tanítványnak tartott előadást, a kik természetesen áhitattal hallgatták az „igazgató ur” szavait.

Ma délután Krecsányi Kálmán detektívőnök ép akkor jelent meg a zugiskolában, mikor az igazgató ur szent István koráról tartott előadást, még pedig a lehető legbárgyubb modorban. Krecsányi előtt is Balogh Péternek és tanárnak nevezte magát és a tanszabadság szent nevében tiltakozott az illetéktelen behatolás ellen. Mikor azonban Krecsányi tudomására hozta, hogy ő, Balogh Péter, tulajdonképpen Balogh Ferenc rovott multu szélhámos: akkor egyszerre alább hagyott a magas hanggal. A rendőrség ezután házkutatást tartott az iskolában, a hol vagy száz darab különféle kétes okmányt és bizonyítványt talált. Kitűnt, hogy az iskolavállalatot Weiss Márkus budapesti szénkereskedő finanszírozta még pedig teljesen jóhiszeműleg, mert tényleg azt hitte, hogy Balogh tanár.

A becsapott tanítványokat Balogh közjegyzői okiratokkal köteleztette a tandíj megfizetésére. Flókjában 8—10,000 koronáról szóló ilyen közjegyzői okiratot találtak.

A derék igazgató különben már gyermekkorában megkezdte szélhámoságait. Negyedik gimnazista korában a késmárki liceumba Rákóczi Balogh Ferenc néven iratkozott be. Jo előmeneteleivel, csinos verseivel magára vonta tanárai figyelmét, akik azután tanulótársaival és a város közönségével együttesen segítették, tanították Balogot.

Elhitette, hogy ő tulajdonképpen vagyonos szülők gyermeke, akit a cigányok elloptak ha-

zról. Így tartott ez a helyzet, amíg Balogh a hatodik gimnáziumba nem került. Akkor több családon és okirathamisításon kapták rajta, és kicsapták az iskolából. Körülbelül ezen idő óta a rendőrség is nyilvántartja a kitűnő tanférfit.

Baloghot egyelőre a toloncogházba vitték. Ha feljelentés nem érkezik ellene, akkor csak kihágás miatt büntetik meg, még pedig birságra; aztán illetőségi helyére fogják toloncolni.

Az aradi új nőipariskola.

(A tervezet az iskolaszék előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 25.

Altalános társadalmi és nevelésügyi érdekű kérdés fölött folyt ma vita az aradvárosi iskolaszék ülésén. Arról volt szó ugyanis, hogy a most is fennálló, de hivatását be nem töltő aradi női ipariskola egy oly, szélesebb alapokra fektetett intézetté alakuljon át, amelyben a szégyenesebb polgári osztály leánygyermekai bizonyos iparágakban teljes és okszerű kiképzést nyerve, megvethető legyen az alapja egy képzetesebb női munkásszótálynak. Ezen a célon eddig négy hasonló irányú intézet működik Magyarországon és így Arad is azon városok közé kerülne, melyek ennek az eszmének az első sorában adtak testet. Sajnálatos, hogy az iskolaszék mai ülésén a szép terv ellen anyagi okokból kifogások merültek fel. Az ülés lefolyása egyébként a következő volt.

Millig József előadja *Nesnera* Aladár és társainak azon előterjesztését, mely szerint az aradi női ipariskola alakíttassék át három évfolyamú intézetté, még pedig olyképen, hogy az egyes évfolyamok bizonyos iparágban teljes és önálló kiképzést nyújtsanak. Az első évfolyamon, amely egy évet venne igénybe, a fehérnemű varrást, a második évfolyamon a felsőruházást és varrást, a harmadikon divatáru-cikkok, fehér és színes himzések és díszítőmunkák elvégzését tanítanák. A második évfolyam két, a harmadik egy évig tartana. Bármely szakot szabadon lehetne választani. Tanulók lehetnének elemi iskolát végzett, 12-ik életévüket betöltött leányok. A tandíj husz korona lenne; hetenként 28 tanóra van tervbe véve, melyek közül kettő az egyedüli elméleti tárgy, a rajz oktatására esnék. Az iskola már az 1904—1905-ik iskolaévben volna megnyitandó. Szükség volna egy harmadik tanteremre, miből a női ipariskola, amely jelenleg a Hasszinger-utcai iskolában foglal helyet, egy új terem átengedését kérné. Emellett egy új tanítónői állást kellene szervezni és az igazgatónői állást betölteni. A szükséglet személyi kiadásokban évente 4900, dologi kiadásokban 1240 korona, összesen 6140 korona volna évente. Emellett a három tanterem egyszersmindenkori beruházása 1500 koronába kerülne. A számítható tandíjbevétele növekedésének leírásával a város a mostani előirányzatra ezer és egynéhány koronát fizetne rá. Kéri az indítványozók, hogy a tervezetet terjessze az iskolaszék a közgyűlés elé, hogy a törvényhatóság intézen feliratot a kultuszminiszterhez évi 3000 korona szubvencionálás iránt. Miután pedig előreláthatólag ez az iskola olyan látogatott lesz, hogy rövid idő alatt kiszorula Hasszinger-utcai iskolaépületből, gondoskodják jó előre a város egy új épület emeléséről.

Nesnera Aladár: Pesten, Kolozsvárt és Győrött van az országban ilyen intézet, valamennyi állami szubvenciót élvez. Ennek az iskolának a szervezete azonos lenne a többiekével, és így az állami segélyezés valószínű, noha 3000 koronára nem lehet számítani. Fejtegeti az ilyen iskola előnyeit a varrodai tanítás fölött. Más izlést, más erkölcsöt tanul itt a leány mint a varrodában. Csodálja, hogy Arad tömérdek jótékony egylete mellett soha nem fordulunk ily ügyben a társadalomhoz, hanem minduntan a város és az állam nyakára akarunk helyezni. Indítványozza, hogy a polgármester lépjen érintkezésbe a jótékony egyletekkel, például a jótékony nőegylettel, melynek 120,000

korona vagyona van. Abból talán jutna ilyen célra 1500 korona évenként. Mert ez a terv föltétlenül bavalna, míg a mostani női ipariskola teljesen felesleges, hiányt nem tölt be, csak pénzt emészt. A társadalomnak saját érdekében is kötelessége ilyen kérdésben a kivétel mellé állani.

Salacz Gyula az eszmét szépnek találja, de a város szerinte nincs oly helyzetben, hogy kiadásait emelje, hiszen alig tudja az elemi oktatás költségeit viselni. Halasszuk el az eszme kivitelét. Várjunk a pénzügyi viszonyok javultáig, és addig igyekezzünk a mostani keretben úgy átalakítani az iskolát, hogy ne legyen kiadásunk.

Fényes Dezső: Ha takarékoságról van szó, elsősorban a mai szervezete ében fölsőleges iskolától kell megszabadulnunk. Ami az új iskolát illeti, javasolja, hogy előbb kérjünk szubvenciót, és ettől tegyük függővé az iskola átalakítását. A miniszterium, amely különös súlyt fektet az ipari oktatásra, nem zárkozhatik el ily hiánypótló iskola felállításától, ha azt mondjuk, hogy segély esetén szívesen adunk módot annak kivételére. Indítványozza, hogy addig is szüntessük be a mostani ipariskolát.

Millig József előadja, hogy a mostani ipariskolának harmincnégy tanulója van, és hogy a költséget a tandíj fedezi. Ne szüntessék be ezt az iskolát, amely kiadással nem jár; most ugyan csak piperekészítést tanítanak benne, de időtöltésül ez is jó.

Simay István azt indítványozza, hogy ne szüntessék be az iskolát, hanem épen ennek átalakítására kérjenek a kormánytól segélyt.

Az iskolaszék ezt az indítványt elfogadta, s elhatározta, hogy átír a város törvényhatóságához, hogy a kultuszminisztériumtól kérjen szubvenciót az iskola átszervezésére; ettől tesszik függővé, hogy az új terv szerint létesítik-e az iskolát, vagy sem.

A főváros és a mozgósítás.

(Riasztó hírek. — A vöröskereszt egylet kérvénye. — Feltűnő elintézés.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 25.

Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy a fővárosban óriási feltűnésre és riasztó feltevésekre ad okot *Márkus* János főpolgármesternek egy intézkedése, amely határozottan arra mutat, hogy a mozgósításról szóló hírek még sem teljesen légből kapottak és hogy maga a főváros első tisztviselője, akinek bizonyára jó helyről jövő értesülései vannak, tart tőle, hogy a mozgósítás rövid idő alatt bekövetkezik.

A magyar korona országainak Vörös Kereszt-egyesülete ugyanis még az 1898. év folyamán, tehát kerek hat esztendeje kérvényt adott be a fővároshoz, amelyben kéri, hogy a város állapítsa meg azon csapatkórházak és lazarétek felállításának helyét, ahová általános mozgósítás, vagy háboru esetén a sebesülteket el lehet helyezni. Noha a kérvény már hat esztendeje hevert a fővároshoz, intézkedés e tárgyban mindeddig egyáltalában nem történt.

Ma azonban *Márkus* főpolgármester sürgős intézkedéseket tett a kérvény tárgyában. Felhozatta és átvitette a közegészségügyi osztályba, ahol maga járt utána, hogy a kérdés mielőbb elintézését nyerjen. Ennek a sürgetésnek meg is lett a fogadtatja, úgy, hogy ma este már meg is hozták a kérvényre a határozatot.

Eszerint a főváros az összes iskolákat, amelyek vasuti és hajóállomásokhoz közel fekszenek, általános mozgósítás esetére azonnal kitakaríttatja és a Vörös Kereszt által adandó ágyakkal kórházakká alakítja át. Ezen kórházak fentartásához és berendezéséhez Budapest 120,000 koronával

járul hozzá, a katonai kincstár pedig minden beteg tisztért és közlegényért egy korona ötven fillért fizet naponként. Egy ilyen kitakarított és kórháznak berendezett iskolában kétszáz tiszt és altiszt és nyolcszáz közlegény részére lesz ágy.

Az intézkedés a legszélesebb körökben erős aggodalmat ébreszt, hogy vajjon miért volt szükség egy régi kérvénynek most, mikormozgósítási hírekkel van tele a levegő, ilyen gyors és feltűnő elintézése, ha igazuk van azoknak a félhivatalos kutforrásoknak, a melyek határozottan tagadják, hogy egyáltalában szó is lehet a mozgósításról.

Gyilkos aradi lakatossegéd.

(Szerelmi tragédia az utcán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 25.

Szeidl Károly aradi illetőségű lakatossegéd nemrégiben elköltözött Baranya-Sellyére, a hol *Frigyes* főherceg uradalmi gépésznél kapott tisztességes alkalmazás. Ott szerelmes lett az uradalmi erdész fiatal leányába, a szépséges *Horacek* Annába, a kit szerelmi feltékonyságban az utcán agyonszúrt. A tragédia részleteit egy Baranya-Sellyéről hozzánk küldött levél a következőképp mondja el:

Régi historia, mely időnkint megújul. Serdülő fiatal leány találkozik a síheder legénnyel. Pusztán laknak mind a ketten. A leány az uradalmi erdős leánya, a legény az uradalmi gépész legénye. Az uradalmi gépész az erdős rokona. Szinte egy családot képeznek. A legényt úgy hívják, hogy „a Károly”, a leány neve: „az Anna”. Ur? Kisasszony? De minek az? Így bizalmasabb. Hiszen körülbelül egy családhoz tartoznak. A leány fiatal 15—16 éves, karcu, nyulánk szőke szépség, szelíd arccal, barátságos kék szemekkel. A legény széles vállu, tagba szakadt, csontos kezű lakatos legény. Szépnek egyáltalán nem szép, de dolgoz és takarékos. Ott a mama is szívesen látja. O még parti is lehet. És a pusztán nincs ok mit válogatni. A fiatalok szívesen elbeszélgetnek egymással. A szülők sem ellenzik. Ha az Isten is úgy akarja: ki tudja? A többi kiszenezi a képzelet. Beszélgetésből sóhajtozások, a sóhajtozásból levélváltások, a levélváltásokból meghitt nyájas enyelgések következtek. S vajjon melyik 15—16 éves leányka nem hallja szívesen a szerelmes gavallérömlendéseit? Hát persze, hogy Annuska is szívesen hallgatta. Nem nézte a legény arcát, csak az izzó szíve melegít. Milyen édes azon elandalogni! Még az a durva csontos arc is, mintha átszellemülne, mintha megszépülne, mikor szerelméről beszél.

Hanem hát az idilli pásztor órák végett értek. A leány szülői elköltöztek a pusztáról. Elmentek a legközelebbi városkába. Anna még csak el sem búcsuzhatott Károlytól. Ez nagyon bántotta Károly szívét. De hát szerelmes ifjú tud magán segíteni. Abban a városkában is van lakatos, ott is lehet munkát találni. Utánuk ment, munkába állt és a fiatalok újra találkoztak. De a szép szőke leány már akkor nem volt olyan nyájas. Itt az iparos lakta kis vidéki városkában bizony különb arcu legények is akadtak a Károlynál. A szép legények kezdtek körül rajongani, mint a pillangók a virágot. Károlyt nagyon bántotta és meg is mondta a leánynak, hogy ezt nem szereti.

— Ha nem szereti, hát ne szeresse, — felelt a leány.

Szóból szó, dac, civódás támadt. Utóbb az lett a dolog vége, hogy Károlyt kitiltották. Es ekkor fogamzott meg agyában az a sötét terv:

Ha az enyim nem lehetsz, a másé sem fogsz lenni!

Megmondta szemtől szembe a leánynak, hogy megöli őt is, meg magát is. A leány csak mosolygott.

— Hogy tehetne ilyet a Károly, az a szelíd, csendes fiú, aki soha még a légynek sem vétett?

Es a Károly megmutatta, hogy ő meg tud tenni ilyet. Folyó hó 21-én Baranyasellyén Szeidl Károly, aradi illetőségű lakatos legény szíven szúrta a szép Horacsek Annát, amidőn az édes anyja s néhány fiatal ember társaságában esti 8 órakor a tánciskolába indult. A leány még ott az utcán szörnyet halt; a legény elmenekült. Az volt szándéka, hogy a robogó vonat elé veti magát. De mielőtt tervét végrehajthatta volna, a sellyel csendőrség elfogta őt. Horacsek Annát a fiatalság nagy részvéte mellett temették el tegnap délután.

TANÜGY.

(—) Arad tanügyi statisztikája. Arad város ma délutáni iskolaszéki ülésén Millig József iskolafelügyelő jelentést tett az általános tanügyi helyzetéről. Ezévből 8529 tanköteles gyermek volt Aradon; ezek közül iskolát látogatott 7138; az ezelőtt való esztendőben tanköteles volt 8400, járt iskolában 6700 gyermek. Félévi tandíjbevétel előirányzat 20587 korona 25 fillér volt, tényleg befolyt 18743 korona 80 fillér tandíj. A jelenlegi tandíjalap 25041 korona. Az iskolaszék elhatározta, hogy Millig József részletest jelentése kinyomatja.

(—) Szabadságot tanító. Gellér János aradi tanító betegsége miatt a tanév vége előtt megkezdendő szabadságot kért, amit az iskolaszék mai ülésén meg is adott.

A Nádasdy-ház beomlott.

(Betiltott házbontás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 25.

Könnyen végzetessé válható baleset történt ma reggel Aradon a félig lebontott Nádasdy-féle ház egyik menyezetének leszakadása folytán. Szerencsére a menyezet alatt senki, fölötte pedig csak egy munkás dolgozott, aki a leomló épületdarabbal együtt lezuhant. Csodálatosképen azonban ennek az embernek semmi baja sem történt, úgy, hogy mihielyt kimentették a faltörmelékek közül, azonnal újra munkába állott.

Az esetről a következőkben számolunk be:

A most lebontás alatt lévő Nádasdy-házban dolgozó munkásokat ma reggel háromnegyed kilenc óra tájban óriási robaj zavarta meg munkájokban. A ház egyik emeleti szobájának a padlója leszakadt. Az óriási téglatömeg hatalmas porfelhőt verve zuhant a földszintre, még pedig olyan erővel, hogy a földszinti helyiség padlóját átszakítva, a pincébe omlott.

Az összefutott munkások, akik hamarjában nem tudták, hogy hányan dolgoztak közülök a beomlás színhelyén, a pincéből hallatszók kiáltásokra leereszkedtek a pincébe, és a romok között megtalálták Gróza Péter napszámost, aki a leomlott szobában dolgozott.

Gróza a menyezettel együtt zuhant a földszintre, és onnan a pincébe, és ennek dacára egy jelentéktelen karcoláson kívül semmi baja sem történt. A menyezet boltíves volt, és így nem volt benne más alkatrész, csak kő és tégl.

Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan Rimanóczy Zsigmond ügyeletes rendőrtiszt ment ki a helyszínére. Miután félt, hogy a házban további beomlások is fognak történni, ifj. Nachtnébel Odön városi mérnök megszüntette az épületnek azon oldalon való

lebontását, ahol még lakók vannak a házban. Ezeket a lakókat a fenyegető veszedelemre való tekintettel rövid úton kifogják lakoltatni.

A csodával határos úton megmenekült munkást társai zajos ovációkban részesítették. Ő azonban egész higgadtan fogta fel a dolgot, és miután lemosta magáról a fején támadt karcolásból jövő vért, bekötöztette a fejét, és munkába állott.

HIREK.

— A vasutasok fizetésjavítása. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: A mint értesülünk, az érdekelt miniszteriumok közt folyó tárgyalások a vasuti tisztviselők fizetésjavításáról s a többi vasuti alkalmazottak létkérdéseiről már néhány napja annyira előrehaladtak volt, hogy befejezésük a legközelebbi napokban várható és alapos kilátás van arra nézve, hogy a vasuti szolgálat említett kategóriájának jogos kívánsága nemsokára teljesedésbe fog menni.

— Kihallgatás a királynál. Bécsből táviratozzák: Ő felsége ma Pejacevics Tivadar gróf horvát bánt kihallgatáson fogadta. A bánt megköszönte a királynak azt a kegyes érdeklődést, a melyet iránta hosszas betegsége alatt tanusított. A mai általános kihallgatások során a király Szemere Miklós orsz. képviselőt is fogadta.

— A svéd király Bécsben. Bécsből táviratozzák: A svéd király ma délelőtt meglátogatta a kapucinusok sirboltját és koszorút tett Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös koporsójára. A király ma leadta névjegyet az uralkodóháznak Bécsben időző tagjainak. Ejjel telefonálják Bécsből: A svéd király délután 2 órakor Goluhovszky gróf külügyminisztert külön kihallgatáson fogadta. Ot órakor a Burg szertartástermében a vendég tiszteletére díszbéd volt, melyen a két uralkodón kívül az uralkodóháznak Bécsben levő összes tagjai részt vettek. A harmadik fogás után királyunk francia nyelven felköszöntötte vendégét, mire a svéd király is francia toasztal válaszolt. Ebéd után cercle volt, azután pedig a svéd király elhajtattott a Burg-színházba.

— Cettinje az oroszok mellett. Cettinjből, Montenegró fővárosból az alábbi távirati hír érkezik: Itt és az ország összes templomaiban ma istentiszteletet tartottak, melyeken az orosz fegyverek győzelméért mondtak imát. Az oroszok mellett országszerte lelkes tüntetések folynak.

— Nikodém János részvényei. Érdekes ügy fekszik most Aradváros árvaszéke előtt. Boldogult Nikodém János hagyatékában találak huszonkét darab Aradi első takarékpénztári részvényt, melyek az elhunyt takarékpénztári igazgató hasonnevű fiára szállottak örökseggé. Az említett pénztárat eddig legelőg most új részvényeket bocsátott ki, még pedig olyanformán, hogy azokból minden két régi részvény után egy új vásárolható. A fiatal Nikodémnek a szerint most joga volna tizenegy új részvényhez. Azzal a kéressel fordult tehát Aradváros árvaszékehez, mint a hagyaték ez időszertini kezelőjéhez, ahol egyébként 17,000 korona készpénze is le van téve, hogy utalványozzon ki neki nyolc új részvény megvásárlására való pénzt. Nikodém ugyanis nyolc új részvényt akar venni, három részvény után pedig eladja az opció jogát. Ezt a kérvényt tárgyalta ma az árvasház. Tekintve, hogy az árvaszék a nettó érték devalvációjáért felelős, a kérelmet megtagadta. Azonban Richer Károly dr. tisztifőügyész egy közvetítő indítványt tett, azt t. i.

hogyha a kérvényező édes anyja özv. Nikodémné, az anyagi felelősséget magára vállalja, az árvaszék teljesítse a kérelmet. Praecedens eset fordult elő két évvel ezelőtt, mikor Boros Bení árvái akartak arad-csanádi vasuti elsőbbségi részvényeket venni s erre vonatkozó kérelmüket az árvaszék megtagadta. E határozatot az árvák megfellebbezték a közigazgatási bizottsághoz, mely a felebbezésnek helyt adott, a tisztifőügyész azonban hivatalból apellált a belügyminiszteriumhoz. A miniszterium az első foku hatóság álláspontjára helyezkedett és így az árvák kérelmének teljesítését megtagadta.

— Minisztertanács Bécsben. Bécsből táviratozzák: A magyar kormány tagjai ma délután Tisza István gróf miniszterelnök elnökelete alatt ismét minisztertanácsot tartottak.

— Motoros Arad és Borossebes közt. Tegnap este az A. C. E. V. egy új motorosának, az ötös számú motorosnak műtanrendőri bejárását tartották meg az arad-borossebesi vonalon. A miniszterium részéről Papp János főfelügyelő, a rendőri hatóságok részéről Zubor Andor fogalmazó volt jelen. Az Acsev. részéről Sármezei Ednre főfelügyelő és Gellényi Ernő felügyelő jelentek meg. A motor kifogástalanul működött; óránkénti sebessége ötvenöt kilométer. A borossebes—aradi vonal forgalomba vétele már küszöbön áll.

— A kisenevi ítélet. Mint egy táviratunk jelenti, a rendkívül bonyolult kisenevi perben ma hozta meg a bíróság az ítéletet. A vádlottak száma 68 volt. Rotardot és Knizbant, a kik Kohan meggyilkolásával voltak vádolva, a gyilkosság vádjá alól felmentették, de Knizbant a kisenevi zavargásokban való részvétel miatt elítélték egy esztendő fogságra. Upan meggyilkolása miatt a vádlottak közül egyet harmadfélévi, egyet egy évi szabadságvesztésre ítélték s mindkettőt kötelezték, hogy a meggyilkolt özvegyének öt száz rubel pénzbírságot fizessenek. Három vádlottat felmentettek.

— Rákosi Viktor és a dalmáciai magyar rabaknak. Ismeretes dolog, hogy a Kossuth-párt tizenegy tagja Rákosi Viktor vezetésével lejárndult Dalmáciába a partvidéki városok megtekintésére. Erről az utról érdekes epizódot telefonál nekünk budapesti tudósítónk. Raguzában a tizenegy képviselő találkozott a békéscsabai 101-iki ezred néhány katonájával, akiket osztrák katonák fedezete alatt a raguzai várfogházba szállítottak a castelnuovo-i katonai lázadásban való részvételük miatt. (Ez a lázadás három éven túl való visszatartás miatt tört ki.) Kubik Béla, mikor észrevette a magyar fiukat felkiáltott:

— Tisztelegj!

A képviselők sorfalat állottak és kalaplevéve engedték elvonulni a rabkatonákat, akik jobbra a cot csinálva, szomorúan szalutáltak. Egy osztrák tiszt izgatottan rohant oda a képviselőkhez és megkérdezte:

— Mit akarnak önök?

— Semmit uram, — felelte Rákosi Viktor higgadtan — csak üdvözlöttük a szenvedőket.

Ezzel a képviselők tovább haladtak.

— A háború publikuma. A minap közölték a lapok egy amerikai hajóársaság felhívását, mely szerint tengeri kirándulást rendez a háború színhelyére. A háború bizonyára olyan attrakció, amely vonz. Most egy német levelezője a harcterről írja, mennyi kíváncs van ez időszertint Japán vidékén. Azok a gadag angolok, akik Indiában élnek s jacht tartanak, csapatostul ott vannak a Sárga tengeren sok vendégükkel, akik mindannyian feny

képező gépekkel vannak fölfegyverkezve, lesve az alkalmat, hogy valami érdekes csatajelenetet megörökíthessenek. Ausztráliából és Amerikából is igen sokan jöttek oda s a japáni kikötőkben nincsen hely a szállókban a sok vendég között. Ezek után nem csodálkoznánk, ha azt olvasnók a háborus táviratokból, hogy a haderőnek kordont kellett vonnia hadakozása közben, hogy a közönséget viasszaszorítsa.

— **Jégtörő Mátyás.** Ránk hozta ma a második telet Mátyás apostol. Ahogy a példabeszéd mondja, ha nem talál Mátyás telet, hoz havat és szelet. Elhozta mind a kettőt. Csuszamlós az utcák padlója, illetőleg aszfaltja, csuszamlós a lucsokká olvadó hórétegtől. Ismét táncol a tányér a borbélyműhely előtt s várjuk az első jelentést „Farkasok a láthatáron” címmel. Ilyen szeszélyes a Mátyás. Ha jeget, telet talál, akkor jeget tör s naposra vál; ha nem talál Mátyás telet, hoz havat és szelet...

— **Eljegyzések.** Singer Ignác csabai polgár leányát, *Juliskát* eljegyezte Kohn Mór pankotai kereskedő.

Polonyi József csabai fiatal kereskedő eljegyezte Aradon özv. *Brucker* Jánosné leányát Mariskát.

Mellőthai *Barna* Elemér eljegyezte Kisjezőn *Dávid* Rózsika kisasszonyt.

Klein Simon Borosjenőről eljegyezte özv. *Israel* Hermanné leányát, *Gizella* kisasszonyt Aranyágon.

— **Az illyefalvi választás.** Sepsiszentgyörgyről táviratozzák: Háromszékvármegye központi választmánya március 5-ére tűzte ki az illyefalvi választást. Választási elnök *Vejna* István árvaszéki ülnök, helyettese *Józsa* Sándor ref. esperes. *Szentkereszthy* Béla báró, a szabadelvű jelölt bejárja a választási kerületet és mindenütt lelkesedéssel fogadják.

— **Uj közjegyzők.** Az igazságügyminiszter dr. *Lipsey* Péter egri kir. közjegyző-helyettest Egerbe, dr. *Tarián* Béla budapesti kir. közjegyző-helyettest Tiszafüredre és *Báthor* Géza szolnoki gyakorló ügyvédet Kunszentmártonba kir. közjegyzőkké nevezte ki.

— **Halálozások.** *László* Jenő ügyvédjelölt élté 25-ik évében rövid szenvedés után Borosjenőn elhunyt.

Özv. *Munzár* Antalné szül. Müller Ágnes élté 59-ik évében elhunyt Aradon.

— **A kivilágított kávéház.** Budapesten a *Mária* Valéria-utcában levő *Tőzse kávéházat* este 8 órakor zárják be minden nap. Tegnap este is a szokott időben zárták s a tulajdonos és alkalmazottai el is távoztak. Éjféli után két órakor az arrajárók azt vették észre, hogy a máskor sötét kávéház teljesen ki van világítva, de nincs benne egy lélek sem. Meglepetve nyitottak be akárhányan, de sem pincért, sem tulajdonost nem láttak sehol. Figyelmeztették az ott inspekción rendőrt a különös esetre s az aztán több járókelővel bement a kávéházba, a hol az összes székrendeket felfeszítve és kifordítva találták. Világos volt, hogy a kávéházi helyiségben betörők jártak. Érdekes, hogy az inspekción rendőr este ott sétált fel és alá a kávéház előtt. Uj ember volt azon a vidéken s nem talált abban semmi különöst, ha egy kávéház éjjel is van világítva. A betörők ilyen módon egész kényelmesen dolgozhattak. Körülbelül két óra hosszat, 12-től 2-ig voltak a kávéházban, a hol mindent felkutattak, de semmit sem találtak. A rendőrség keresi a vakmerő jómadarakat.

— **Királyválasztás a délvídeken.** Hogy milyen felfordulást okoz az exlexes adómentesség és az unjonozás elmaradása a köznép széles rétegeiben és különösen az egykori katonai határvidék szerb lakossága körében, melynek fantáziáját ezenfelül a balkáni rokon néptörzsek mozgólódásai is izgatják, — arra nézve temesvári levelezőnk érdekes adattal szolgál. Keddén *Kussics* községben a szerb szocialisták nagy népgyűlést tartottak, melyen a

nép kívánalmait határozati javaslat alakjában proklamálták. Az első pont úgy szól, hogy ezentul minden három évben a nép maga választja a királyt községenként való leszavazás útján. És most a végvidéken szentül meg van győződve a köznép arról, hogy még az idei őszön meglesz az első királyválasztás.

— **Akasztófa humor.** *Neeskó* István, egy hírhedt zsebmetsző állott ma a budapesti büntetőtörvényszék előtt kétféle lopás büntetével vadolva. A rovott multu embert a *Cseke* Kálmán elnöke alatt ítélkező tanács két évi fegyházzal sújtotta.

— Megnyugszik az ítéletben? — kérdi az elnök.

— Nem lehet, — felelt cinikusan a vádlott.

— Miért nem lehet?

— Mert nagyon nyughatatlan, ideges természetű ember vagyok.

— **Tolvaj színész.** A varasdi rendőrkapitányság táviriban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy *Pastirac* József színész feltörte *Münaric* Rezső színésztársa bőröndjét, abból 104 koronát ellopt és megszökött, magával vitte színésztársa ruháit és ékszereit. A vándorszínész valószínűleg Budapest felé vette az útját. *Pastirac* József 18 éves, sovány az arca halovány, haja barna.

— **Testvérháboru.** Hálos kimenetelű családi viszálykodás fejeződött be a napokban Mezőkövesd községben. *Máté* György nevű odaváló lakos évekkel ezelőtt, mint özvegy ember feleségül vette özvegy *Buresán* Pálné nevű asszonyt. Máténak is, meg az asszonynak is voltak gyermekei, a kik azonban sehogysen tudtak megbarátkozni a közös hajlékban és egy mással folyton civakodtak. A gyermekek verekedése lassan átragadt a szülőkre is s a mint a házastársak kezdtek elidegenedni egymástól, ki-ki a saját gyermekét ingerelte a másik ellen. Hétfőn reggel az öreg *Máté* György a kukoricahambárhoz rendelte a saját 20 éves legényfiát, a felesége pedig 24 éves legényfiát. Kukoricát kellett volna lehordani a két legénynek, a kik azonban csakhamar civakodásba keveredtek, a minek verekedés lett a vége. Az öreg *Máté* György előbb csendesíteni kezdte a legényeket, de mert a szép szó nem használt, mind a két legényt nyakonütötte. Erre a mostohaafi, *Buresán* Pál egy vasvillát kapott fel a azzal támadta meg mostohaapját. A fiatal *Máté* András, amint észrevette a veszedelmét, kést rántott s hátulról a mostohatestvér oldalába döfte. A megsebesült legény segélykiáltásaira előfutott anyja is, aki, mikor meglátta a fiát, berontott a szobába, revolverrel tért vissza és előbb az öreg *Mátéra* sültötte a fegyvert, majd a fiatal *Máté* Andrára lőtt, akit oly szerencsétlenül talált, hogy a fiatal legény szó nélkül összeesett és meghalt. A vérengzésnek a szomszédok vetettek véget, akik csak negyhezen tudták eltávolítani a háztól *Máté* Györgynét, aki mindenáron a férje élete ellen tört. Tegnap reggel a megsebesült *Buresán* Pál is kiszenvedett, az öreg *Máté* György pedig a hallál vívódik. A gyilkos asszonyt a csendőrség letartóztatta. Az esetről táviratilag értesítették a kanizsai törvényszéket.

— **A kártya miatt.** Rákoskeresztúr község lakosait egy vakmerő ember gyilkos merénylete tartja izgalomban. Tegnap este *Szebelédi* János és *Matuzs* István rákoskeresztúri lakosok együtt mulataik egy korcsmában. A két ember kártyázni kezdett. A szerencse sehogysen akart kedvezni *Szebelédi*nek s emiatt játék közben folyton szidalmazta partnerét. *Matuzs* végre megunt a veszekedést, felkelt a kártyasztaltól és átment egy másik asztalhoz, a hol *Hajnal* István és a testvére ültek. *Szebelédi* azonban még ekkor sem hagyott fel a szidalmazással s emiatt aztán verekedésre került a sor s *Matuzs* két izban földhöz vágta *Szebelédi* korcsmában. A verekedőket negyhezen szóválasztották, mire *Matuzs* eltávozott a korcsmából, de utána *Szebelédi* is elment, aki azonban beugrott egy szomszédos házba, ahol

egy vastag skácfadorongot kapott fel s azzal elébe került a hazafelé tartó *Matuzs*nak s lesből leütötte a szerencsétlen embert. *Matuzs*, bár fején találta az ütést, de nem volt nagyon súlyos, csakhamar felkelt a földről, hogy tovább menjen. Eközben odaért a korcsmában visszamaradt *Hajnal* István is, aki karonfogva a vérző embert, haza akarta kísérni. Amint az utcárokra értek, egy kerítés mögül ismét előbukk ugrott *Szebelédi* és oly erős csapást mért *Hajnal* István fejére is, hogy az rögtön elesett. Ekkor *Matuzs*, aki magával is tehetetlen volt, segítségért kiáltott s az előfutott emberek mind a két embert hazavezették. *Hajnal*hoz rögtön orvost hívtak, de már nem lehetett rajta segíteni, agyrázkódás folytán meghalt. A szerencsétlenül járt embernek, aki egy rossz szóval sem bántotta a gyilkost, 7 apró gyermeke maradt, akik közül a legidősebb 12 éves. A gyilkos a borzalmas tett elkövetése után visszament a kocsmába, ahol dicsekedve mondta el, hogy egy csapásra két embert agyonütött. Itt fogta el őt *Pajer* rendőrbiztos.

— **Bosszuállás a társadalmon.** *Brüsszelből* táviratozzák: Tegnap reggel egy *Riga* József nevű negyvenöt éves embert fölakasztva találták a lakásában. Az öngyilkos levelet hagyott hátra, a melyben megvallja, ő követte el a merényleteket, amelyek előtte való éjjel az egé z várost lázas izgalomba ejtették. Nem volt állása, sem vagyona s azért ölte meg magát, de előbb meg akarta ölni a polgármestert, a plébánost és a vároka összes notabilitásait. Revolverrel fölfegyverkezve, este elindult a lakásáról, hogy tervét végrehajtsa. A legelső ember, aki eleje került, egy *Toussaint* Julian nevű jómódu polgár volt, aki sietett hazafelé. *Riga* rálőtt és a nyakán oly súlyosan sebesítette meg, hogy haldokolva vitték a kórházba. *Riga* azután tovább rohant és találkozott *Stevanari* tanítóval, akit agyonlőtt. A kettős merénylet után a városi éjjeli őr lakásán kopogtatott. Az őr kinyitotta az ajtót, mire *Riga* rálőtt, de a golyó nem találta el. *Riga* azután hazament a lakására és fölakasztotta magát.

— **A titokzatos tolvaj.** A temesvári törvényszéknél fogságban van *Scandin* Bogdán lopásért. A tolvajnál nagyértékű ékszert találtak, amelynek nincs gazdája. Találtak nála a többek közt egy kettős fedelű női aranyórát, egy pár briliáns függőt, karika gyűrűket, az egyikben E. M. 1891. május 28-án felírás van, piros, zöld köves aranygyűrűket, ezüst órákat az erdélyrészi magyar jelzőlog részvénytársaság 4777. sz. könyvét.

— **Rendkívüli cipőforgalom** *Porter* Vilmosnál. Tulzsfolt raktár miatt, a *Porter* Vilmos Nagy áruházában lévő cipőárak jelentékenyen leszalított árak mellett adatnak el, ez idő szerint. Ugy gyermek, mint férfi és női áru feltűnő nagy választékban van képviselve s számos tavaszi újdonságot is találnak ott. A közönség saját édekét követi, ha most ezen vásárlásait megteszi, mivel igazán jelentékeny megtakarításokat tesz. Erellett minden vevő a fényképezkedezményt is érvezi, csupán a díszes papírkertet kell három koronát megtérítenie. Vidéki megrendelések azonnal eszközölkötnék. Telefon szám 324.

— **Gazdák, ha nagy terméshez akarnak jutni,** Mauthner fele magvakat vessenek. Idei árjegyzőket, mely 226 oldalra terjed *Mauthner* Odön és kir. udvari magkereskedése Budapesten, Rottenbiller utca 33, mindenkinek ingyen megküldi. Különösen tisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtisztított magvak árai a csontnyak Különösen felemlítendő az impregnált takarmányrépamagok és a legnemesebb gabnafélék dus és asztéka. 3440

— **Szoba illatok** a legfinomabb minőségekben. 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weisznál Aradon. 44

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elitelt román izgató. A nagyszebeni *Tribuna*, ez a magyarfő s időközbe megboldogult román lap, tavaly február havában ismét szemtelenkedett. Akkoriban Kolozsváron tárgyalak a Mohán fele izgatási ügyet s ezt az alkalmat felhasználta *Moldován* Vazul tordai hírlapíró, a *Tribuna* vezető cikkírója, hogy megint kirohanjon a magyar nemzet ellen. Egy „Mene Tekél Fares” című cikkben az ismert assyr monda után oda vágta a magyar nemzetnek: „Napjaid meg vannak számlálva!”

Most — azt mondja a cikkíró — nem fogunk törni-zúzni, most hallgatunk, mert mene tekel far's. De ami késik, nem mulik. Kolozsvár, rég tudjuk, a mi golgotánk s ti (már mint a magyarok) meg akarjátok ölni azt a hangot, a mely igazságot követel. Ezen pörben (t. i. az akkor tárgyalási pörben) kitört belőletek a gonoszság, de mi már megedződünk a harcban s nem fogunk kétségbeesni, mert mene tekel feres. Ily hangon írt Moldován két cikket a Tribunában, a miért aztán az ügyészség perbe fogta. A kolozsvári esküdt-íróság két rendbeli, a román nemzetiségnek a magyar nemzet ellen való izgatás miatt mondotta ki a vádlottat vétkeinek s azért három hónapi *ál-lamfogházra* és 500 korona pénzbüntetésre ítélte Moldovánt. A kir. kuria ma Kelemen Mór elnöke alatt, dr. Baumgarten Izidor korona-ügyész indítványára elutasította a vádolt által beadott semmiségi panaszt, mert az esküdték az izgatást verdiktjában kimondták s így a semmiségi panasz azon kijelentése, hogy a cikkben izgatás nem forog fenn, tekintetbe nem volt vehető.

§ Helyreigazítás. „Gyilkos csendő az esküdték előtt” cím alatt tegnap megjelent törvényszéki tudósításunkba tévedésből csuszott be Lukácsy Lajos ügyvéd neve, a mennyiben a váddal terhelt Bodorló Miklós védője nem Lukácsy, hanem Fischer Jenő dr. aradi ügyvéd volt.

Letartóztatott ügyvédjelölt.

(Detektív, mint pénzeslevélhordó.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 25.

Budapestről jelentik: A Józsefvárosnak szenzációja van. Nemcsak az a szenzáció, hogy egy széles körben ismert ügyvédjelöltet tartóztatott le a rendőrség, de szenzációs maga a bűneset, amelyből kifolyólag a letartóztatás történt és érdekes a mód, melylyel egy ügyes detektív a napok óta keresett ügyvédjelöltet kézrekerítette.

Az érdekes bűnesetről és letartóztatásról a következőket írják:

B. Gy. dr. ügyvédjelölt járatos volt egy józsefvárosi iparos családjához, amely őt szívesen látta. A fiatal ember azonban rutul visszahítt a család szívélyességével, mert a család szemefényét, a 15 éves Ponkát elcsábította. A főháborító eset után B. Gy. dr. természetesen eltűnt a család szeme elől, de a szállásán sem mutatkozott, sejtve, hogy a büntényről értesült iparos halálra keresi őt és hogy az apa följelentése folytán a rendőrség is keresi, hogy letartóztassa.

Hasztalan keresték azonban a detektívek az ügyvédjelölt urat, mert az, mintha csak a föld nyelte volna el, eltűnt a fővárosból. A nyomozással megbírt detektívek azonban csakhamar kipuhattak, hogy B. Gy. dr. ügyvédjelölt ur itt bujkál a fővárosban és hogy hetenként valami Kovács nevű dombóvári ismerősétől pénzt szokott kapni. Erre Hegedűs Aladár az egyik nyomozó detektív levélhordó ruhát szerzett és elment B. Gy. dr. József-utcai lakására:

— Itthon van dr. B. Gy. ügyvédjelölt ur? — tudakolta a levélhordó ruhába bujt detektív, az ügyvédjelölt háziasszonyától.

— Nincsen Budapesten, elutazott vidékre — felelt az asszony.

— Mikor jön vissza?

— Nem tudom.

— Akkor vissza kell utálnom ezt a 400 koronát, ami a címére érkezett, — szólta a detektív, akit az asszony kért, hogy adja át neki az összeget. Ezt természetesen a detektív-levélhordó nem tette, hanem azt mondta, hogy másnap ismét el fog jönni és ha addig az ügyvédjelölt ur megjön vidékről, hát majd átadja neki személyesen a pénzt.

A detektív-levélhordó másnap a megjelölt

időben tényleg újból elment dr. B. Gy. lakására és már várta őt az ügyvédjelölt ur. Sietve át akarta venni a pénzt, de a detektív előbb igazolásra szólította föl az ügyvédjelöltet, mert mint mondá, ő csak igazolás után adhatja át a pénzt. Dr. B. Gy. igazolta magát, aláírta a könyvet és erre a detektív valódi minőségében mutatkozott be és kijelentette:

— Doktor ur, a törvény nevében letartóztatom önt!

Elképzelhető az ügyvédjelölt meglepetése. De segíteni már nem lehetett a dolgon, mert az ügyes detektív beszálította kocsin a főkapitányságra, a hol kihallgatták dr. B. Gy.-t. Egyelőre, bár rendőri felügyelet alatt, szabadon hagyták. Az eset nagy port vert föl a Józsefvárosban.

NAPIREND.

Február 26. Péntek. Róm. kath. naptár: Jézus sz. lánd. — Protestáns naptár: Jézus sz. lánd. — Görög-keleti naptár (február 13.): Martinian. — A nap két 6 óra 34 perccor, nyugszik 5 óra 21 perccor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemúzeum helyisége melletti ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, szeles, sok helyütt csapadék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 25.

Dehtőzsde. Buzakinál mérsékelt, a vételkésv korlátozott. Kedvező irányzat mellett 25,000 métermázsa került forgalomba, néhány fillérrel drágább áron. Egyéb gabonának néhány fillérrel drágábbak. Időjárás havas.

Értéktőzsde. Berlin 1 $\frac{1}{4}$ magasabb, Páris 30 olcsóbb.

Zárhat 12 órakor:

Buza áprilisra	9.02—9.03
Buza októberre	8.71—8.72
Rozs áprilisra	7.08—7.10
Rozs októberre	7.0—7.06
Zab áprilisra	5.88—5.89
Zab októberre	5.92—5.93
Tengeri májusra	5.81—5.82
Tengeri júliusra	5.73—5.74
Répe augusztusra	11.40—11.50

Zárhat 5 órakor:

Buza áprilisra	8.95—8.96
Buza októberre	8.65—8.66
Rozs áprilisra	7.02—7.03
Rozs októberre	7.0—7.06
Zab áprilisra	5.84—5.85
Zab októberre	5.92—5.93
Tengeri májusra	5.56—5.57
Tengeri júliusra	5.73—5.74
Répe augusztusra	11.40—11.50

Zárhat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	629.50
Magyar hitelrészvény	738.50
Leszámlolóbank részvény	452.—
Rima-Murányi vasmű részvény	452.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	629.50
Közüti vasút	582.—
Városi villamos vasút részvény	314.—

S z e s z ü z l e t.

— Február 25. —

Mai jegyzéseink: Kész árú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Szártott moslék 12-80—13— korona mmázsanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 25. —

Magyar előrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban 116—118 fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 122—123 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban 121—122 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 118—119 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilo. rammon felül sulyban 122—123 fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban 121—122 fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 118—119 fillérig.

Sertéslétszám: Február 22. napján volt készlet 19,055 darab, február 23. napján főlhajtott 155 darab, február 23. napján elszállított 372 darab, február 24. napján maradt készlet 18,838 darab.

A készlet értékesítés irányzata: Változatlan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Fogadás. On ezt írja: A fogadás tárgya az volt, hogy egy határozat felebbezés folytán meglesz-e változtatva, vagy nem? Az egyik fogadó a felebbezést nem nyújtotta be, s így a fogadás tárgyat képező határozat jogerős. Kérdés: a felebbezés folytán a fenti fogadás érvényben van-e? Feleletünk az, hogy miután a felebbezés benyújtása, amely a fogadás előfeltételének tekintendő, elmaradt: a fogadás érvényét veszítette.

IDEGENEK ARADON.

— Február 24. —

Fehér Kereszt szálloda Alfonse Henrik és neje maganzó Moszkva. — Bauer Viktor utazó Budapest. — Szendrey Mihály színigazgató Miskolc. — Hasz Adolf utazó Budapest. — Erdődy Ignác törzsorvos Szeged. — Mandl Fülöp utazó Bécs. — Klein Sa. u utazó Bécs. — Weisz Arnold utazó Bécs. — Hahn Zsigmond utazó Bécs. — Herzfeld Károly gyáros Beeskerek. — Lenkei István utazó Budapest. — Kain Rezső utazó Budapest. — Nagy László maganzó Temesvár. — Wolf Sándor utazó Budapest. — Hendreich Gusztáv utazó Remscheid. — Werner Jakab utazó Budapest. — Mezei Mihály utazó Budapest. — Szász Arnold utazó Bécs. — Braun Henrik utazó Budapest. — Ellinger Ernő utazó Budapest. — Varga János kereskedő Temesvár. — Falk Ede utazó Bécs.

Központi szálloda. Czárán Ottó földbirtokos Sipet. — Csikós Mihály utazó Kerek. — Hármás Sándor építész Nagykáta. — László Lajos utazó Budapest. — Csányi János bankigazgató Szeged. — Vajda Sándor földbirtokos Szeged. — Schöberger Lajos földbirtokos Budapest.

Vas szálloda. Glück József kereskedő Budapest. — Kleckner János gyáros Oravica. — Szilárd Ferenc utazó Budapest. — Stras Simon utazó Bécs. — Deutsch Adolf utazó Bécs. — Klein Mór utazó Bécs. — Szávics Branko utazó Bécs. — Herz Camillo utazó Bécs. — Kovács Sándor vállalkozó Lugos. — Rosenblum Márk utazó Bécs. — Kutasi D. utazó Budapest. — König Adolf utazó Bécs. — Kohn Adolf utazó Bécs. — Herzfeld M. utazó Bécs. — Lemberg Mór utazó Bécs. — Szántó Dezső utazó Bécs. — Klein Lajos utazó Budapest. — Sompf Rudolf utazó Besztercebánya.

NYILTTÉR.*

MAI ÉTLAPRA:

Friss vaddisznóhus;

hozzá: kárpáti áfonya, csipkeiz, francia és magyar mustár, Liebig- és Maggi-féle huskivonatok.

Főtt vaddisznóhus

hidegen és melegen állandóan kapható.

Friss dunai harcsa és ponty.

Hozzá: tartár-mártás, aszpic, orsovai kaviár, szárdinia, szárdella s egyéb hal- és rákfonzervek.

Főtt halak

szeletelve vagy disztive mindennap.

Füstölt rajnai lazac,

Füstölt kieli bückling.

Hozzá: hal-, hering és olasz saláták.

Havasli turó.

(Kiváló különlegesség!), valamint minden bel- és külföldi sajt.

Sütemény.

Dobos-torta, gyümölcskenyér, thea-sütemény, hasché, puddingokhoz való világhírű OETKER-féle pudding-porok.

Gyümölcs.

Csemegeszőlők, fajalmák és kiváló nemes körték.

Ceylon thea, angol rum.

Mellék-ételül

Záray-tormás és paprikás kolbászka, husdelikateszek, pástétomok, galantinok, ideál szalámi s kiváló finom prágai sonka.

Buffetben:

inyes hideg és meleg étkek, finom borok s szesz italok.

Záray Géza,

husdelikatesz-gyártó és kereskedő Aradon. — Telefon 432.

Végladás csak e hó végeig!

Regények, ifjusági iratok.

Mesés- és képes könyvek.

!! Zeneművek !!

Üzleti könyvek!

! Doboz-papírok !

Kvart és oktáv levélpapírok.

Borítékok!

! Imakönyvek !

Író- és rajzszerzők.

Irodai cikkek

és minden

a könyv- és papírkereskedéshez tartozó

összes áruk

 mélyen a leszállított áron alul!

Ritka olcsóságok!

Végladási helyiség:

Arad, Szabadság-tér 2.

Deutsch Testvérek

volt üzlethelyiségeiben.

Kiváló tisztelettel:

490

Révész Nándor

könyvkereskedése.

Végladás csak e hó végeig!

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Irtá: Lagerlöf Zelmá.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Cholnoky Viktor.

[78]

(Folytatás.)

E naptól fogva donna Micaela majd mindennap küldött valami csekélységet a kolostorbeli szegény embernek; néha virágot, néha könyvet, néha gyümölcsöt. Olyan örömet szerzett ez Micaelának. Mindenfelét elképzelt. Azt gondolta, hogy mindezt Gaetanónak küldi.

Mikor eljött a bazár napja, donna Micaela már korán reggel ott volt a kolostorban.

— Gandolfo, — szolt, — eredj fel a foglyodhoz s kérdezd meg tőle, hogy nem akar eljönni ma az ünnepre?

Gandolfo hamar visszajött a felelettel.

— Nagyon szépen köszöni, donna Micaela, — szolt. — El fog jönni!

Az asszony elbámolt, mert nem hitte, hogy a fogoly ki merjen jönni. Csak pusztán barátságából hívta.

Valami arra készítette donna Micaelát, hogy felpillantson. A kolostor udvarán állt s a feje felett egy ablak nyílt ki. Donna Micaela egy középkorú, kellemes külsejű embert látott ott fenn állni. A férfi lenézett rá.

— Ez ő, — szolt Gandolfo.

Micaela boldog volt. Ugy érezte, mintha ezt az embert ő szabadította, ő váltotta volna meg. Sőt még több. Az olyan ember, akinek nincs képzelőtehetsége, nem fogja ezt megérteni. De donna Micaela egész nap reszketve járt fel s alá, az este után aggódva. Azon gondolkodott, hogy hogyan öltözködjék fel. Ugy érezte, mintha Gaetanót várná. — — —

Donna Micaelának azonban hamarosan más dolga lett, mint az álmodozás. Egész nap egyik boszúság a másik után érte.

Az első kellemetlen dolog egy levél volt, mely Falco Falconetől, a vén etnai banditától érkezett. Ez volt benne:

„Kedves barátnőm, donna Micaela!

Mivel hallottam, hogy az a szándékod, hogy vasutat építs az Etnára, tudatom veled, hogy ez az én akaratom szerint soha sem fog megtörténni. Előre megmondom, nehogy még több fáradságot és pénzt pazarolj rá.

Tisztes és nagyságos signora,

maradok
alázatos szolgád
Falco Falcone.

Passafiore, az unokaöcsém írta ezt.”

Donna Micaela eldobta ezt a piszkos levelet. Ugy érezte, mintha a vasutja halálos ítélete volna benne; de ma nem akart rá gondolni. Ma a bazár napja volt.

Kicsinyt később jöttek a vasut építők: Giovanni és Carmelo. Azt a tanácsot akarták neki adni, hogy szeressen egy mérnököt. Azt mondták, Micaela nem tudja, hogy micsoda talaj az az Etna földje. Láva meg hamu, aztán megint láva. Ráakját a pályát a legfelsőbb pályarétgre, vagy a hamuágyba, vagy ássanak még tovább? Mennyire kell biztosnak lenni a vasut talajának? Nem tudnak semmit sem tenni olyan ember nélkül, aki ért a dologhoz?

Donna Micaela elküldte őket. Holnap, holnap: ma nincs ideje ilyesmire gondolni.

Nyomban jött donna Eliza még rosszabb hírekkel.

Volt Diamantenak egy negyede, melyben szegény, züllött nép lakott. Ezek a szegények nagyon megijedtek, mikor a vasutról hallottak. Ennek az Etna kitörése és földrengés lesz a vége, mondták. A nagy Etna nem tűr bilincseket. Le fogja rázni magáról a bilincseket, az egész vasutat. S azért, mondták az emberek, ki fognak menni s felszaggatják a sineket, amint le lesznek rakva.

Szerencsétlen nap, szerencsétlen nap! Donna Micaela azt gondolta, hogy távolabb van a céljától, mint valaha!

— Mi hasznunk belőle, ha sok pénzt szedünk is össze a bazárral? — szolt lehangelten.

De úgy fordult a dolog, mintha a bazáron

sem készülne sok pénz összegyűlekezni. Délután az eső kezdett esni. Ilyen eső nem esett Diamantenban azóta a nap óta, mikor a harangok maguktól megszólaltak. A felhők egész a háztetőkhöz süllyedtek alá s a víz csak úgy ömlött belőlük. Aki két percig volt kinn az utcán, bőrig ázott.

Hat óra körül, mikor donna Micaela bazárjának kezdődni kellett volna, leghevesebben esett az eső. Mikor Micaela kiment a kolostorba, nem is volt ott más, csak akik az eladásnál és felszolgálásnál segédkezni akartak.

Micaela közel volt a siráshoz. Ilyen szerencsétlen nap! Mi idézte fel a f-jére ezt a szerencsétlenséget?

Donna Micaela szeme egy idegen emberre esett, aki egy oszlophoz támaszkodva állt s nézte őt. S ekkor Micaela egyszerre felismerte. Hisz ez a jettatore. A citaniai jettatore, akit vel már gyermekkorában ijesztgettek. Donna Micaela eleje sietett:

— Jöjjön velem signor — szolt s elindult előre.

El akart menni a jettatoreval olyan messze, hogy senki se hallja a szavát szótán megakarta kérni, hogy soha se lépjen a szeme elé. Nem tehetett másképp! Nem tehetett önkre az egész életét!

Nem is gondolt rá, hogy merre indult neki. Egyszerre csak ott volt a kolostor templomának az ajtajánál s belépett.

Csaknem egészen sötét volt ott benn. Csak a Krisztuskép előtt égett egy kis olajlámpa.

Mikor donna Micaela meglátta a Krisztusképet, visszadöbbsent. Eppen ide nem akarta vezetni ezt az embert.

Emlékeztetése hozta ez a dolog, hogy a korona odagördült Gaetanó lábai elé, mikor a banditákat szidta. Talán nem akarja a Krisztus kép, hogy elűze a jettatort.

Pedig Micaelának csakugyan volt oka félni a jettatortól. S ez az ember nam jó tette, hogy eljött a bazár ünnepére. Micaelának iparkodni kellett, hogy szabaduljon tőle.

(Folytatása következik.)

Nemzeti színház.

Bérlet 141. sz.

Páratlan.

Pénteken, 1904. évi február hó 26 án:

A vándorlegény.

Nagy operette 3 felvonásban. Írták: West és Schnitzer. Fordította: Faragó Jenő. Zenéjét szerzte: Eysler Edmund.

SZEMÉLYEK:

Fülöp herceg	Bejezi Gy.	Oculi	Singhoffter V.
Lola, neje	Fóti Frida.	Csepü	Békassy Gy.
Nikkel	Ligeti V.	Libuska	Pajor Agnes.
Oleander	Fekete A.	Bonifác	Németh J.
Polgármester	Juhász S.	Kancsó	Győre Alajos.
Straubinger	Polgár S.	Vándorlegény	Juhai József.

Kezdete este 7 és fél órakor.

SIMALYA KÁROLY

Arad és vidéke polgári temetőszervező vállalkozása.

Arad, Andrassy-tér 20. Telefon: 515.

Munzár Ágoston, Antal, Amália, József és Ferenc mint gyermekek a maguk, valamint kiterjedt rokonságuk nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik a szeretett jó édesanya, rokon és barátinő

ÖZV. MUNZÁR ANTALNÉ
szül. MÜLLER AGNESNEK,

1904. évi február hó 25-én, reggeli 5 órakor, életének 59 ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát

A boldogultnak földi maradványai február hó 26 án d. u. 3 órakor fognak Magyar-utca 24 számú gyászházban a felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő zent mise áldozat az elhunytak lelki üdvéért február hó 29-én d. e. 9 órakor fog a főtisztelendő Minorita-atyák templomában az egek Urának bemutatni.

Aldás és béke lengjen porai felett!

Arad, 1904. február hó 25.

ALAPÍTOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPÍTOTT 1890.

Üzlet áthelyezés!

Van szerencsénk igen tiszteit rendelőinket, valamint a n. é. közönséget értesíteni, hogy

egyenruha és polgári szabó-üzletünket

1904. évi márczius hó 1-étől

Boros Béni-tér 9. szám alá, (Schill József-féle házba) helyezük át, hol továbbra is mindennemű egyenruhák és uri ruhákat legújabb divat és pontos előírás szerint készítünk. Elsőrendű gyárosokkal összeköttetésünk azon kellemes helyzetbe juttatnak, hogy a legjobb minőségű szöveteket, ugymint mindennemű vasuti, csendőri és pénzügyőri sipkákat, felszereléseket, valamint paszományokat

a legnagyobb választékban raktáron tartunk és azokat méltányos árak mellett árusítjuk.

Magunkat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlván, maradunk

Egy tisztességes házból való

liváló tisztelettel

fiu tanoncunk felvételik.

Janiga A. és társa.**Nagy lelkesedéssel**

és elismerőleg nyilatkoznak a theafogyasztók, a Sultán rum és a Sultán thea keverékkel készített élvezetes italról.

Sultán Rum,

mely a theának rendkívül kellemes és finom zamatot kölcsönöz. Ára egy fél literes üvegnek 80 kr., 1 literes üvegnek 1 ft 50 kr.

Sultán Thea,

mely ötféle legjobb fajta keverékből áll. Ára: 1 deka 10 kr., 1/8 kiló 1 ft, 1/4 kiló 2 ft.

Tyukszem és szemölcs ellen

eddig páratlanul áll a híres és egyedüli biztos szer, a Hajós-féle

ANAGALLIN.

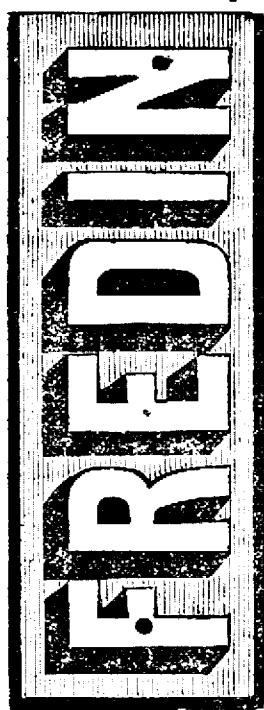
Egy üvegnek az ára 35 kr.

Fenti szerek kizárólag kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Kérjen**Selle és Kary-féle**

a legjobb tisztítószert minden jobb cipőhöz sárga avagy fekete. Különösen ajánlatos Boxcalfs, Oscaria, Chevreaux és lakk-cipőkhöz!

Bécs, XII/1.

Alkalmi bevásárlási forrás.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Arany-, ezüst- és zálogjegyek megvételnek.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu magy. kir. Belügyminiszter Úrnak 1903. évi november hó 24 én 112.723 III. a. szám alatt kelt magas engedélye alapján megbízatást nyertünk, hogy Arad és Csanád vármegyék területén az 1903. IV. törvénycikknek megfelelően mint

Kivándorlási meghatalmazottak

működhesünk.

Midőn ezen körülményt a kivándorolni szándékozónak tudomására hozzuk, értesítjük egyuttal, hogy irodánk

a Fiume-Newyork-i hajójáratok

tárgyában mindennemű felvilágosítással díjtalanul szolgál.

Sági Henrik

a magy. kir. Államvasutak városi menetjegyirodájának főnöke. 519

Kriszta Nikodém

épület és díszmű bádogos.

Aradon, Kossuth-utca 21. szám

(szembe az iskolával).

Elvállal minden az épület és díszmű bádogos szakmába vágó új és javítási munkákat. u. m. 458

horgony és domborműveket, fürdő kádakat**konyha berendezések**

elkészítését jutányos árak pontos kivitel mellett.

Az érdekelt malom, gyár, bánya és cséplőgépek

tulajdonosai figyelmébe ajánljuk a legújabb 73.595/1903. IV. b) számú miniszteri rendeletnek teljesen megfelelőleg berendezett és kiállított

mentőszekrényeinket

melyeknek készletben léte a gyár és gépvizsgálatoknál szigorúan megkívántatik.

Fenti mentőszekrények kiegészítésére szolgáló egyes kellékek külön is kaphatók.

Vojtek és Weisz.

drogueria és parfümeria nagykereskedésében

ARADON.

A k i n e k

ismerettség híján

bázistársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,

kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége

A k i

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.:
vagy

A k i

bérbeadni kíván

birtokot,
házat
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A k i

mindezeket vétel vagy bérbe vétel cél-
jából keresi;

A k i

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Irodai alkalmazást keres

jóírásu, művelt, komoly kereske-
delmi levelezés és mindkét könyv-
vitelben jártas egyén. Czim a ki-
adóban. 545

Deák Ferencz-utca 33. sz

földszinten 4 szobás utcai lakás
és egy 2 szobából álló garson la-
kás május hó 1-től kiadó. 556

Kiadó

egy utcai, csinosan butorozott
szoba, esetleg teljes ellátással. Kiss
Erő-utca 8. sz. 549

Szavallatok márczius 15-ére

és minden más iskolai ünnepélyre
Kovács-Maurer szavallatkönyv iskolai
ünnepélyekre, bekötve 50 fillér. A
pénz beküldésénél vidékre bér-
mentve küldi: Ingusz I. és fia
könyvkereskedése. Arad. Telefon
517.

Használt

gáz vagy villany csillárokat meg-
vételre keresek Boros Béni-tér 15.,
ajtó 12. 559

Kutakat épít,

mélyit és fur

Licsmann József

kutmester

Arad, Wesselényi-utca 36. sz.

Különlegesség

hegyi sziklákban is.

734—1904. p. m.

Hirdetmény.

A Westphaleni bányákban dol-
gozó magyar munkások közül igen
sokat a bányák vezetősége elbo-
csátott.

Miről a kiutazni szándékozók
azzal értesitem, hogy saját jól fel-
fogott érdekükben tervöktől állja-
nak el.

Arad, 1904. február hó 18. án.

Institoris Kálmán s. k.

polgármester.

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők
(csövek)

**Községeknek legalkalma-
sabb,** mert homokos és sáros víz
használatánál sem tagadják meg
a szolgálatot, — a gép jó műkö-
désért 8 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű
gumi csövek gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu
nem romlik és a bort nem ronthatja,
a gépezet jó működéseért 8 évi
jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

a hozzávaló csövekkel gyári áron

Hönig Frigyes

harangöntőnél

85

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogad-
tatnak.**ARADI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR.****Hirdetmény.**

Az aradi első takarékpénztár 1904. évi február hó 21-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy részvénytőkéje 400 darab **1904. évi január hó 1-től fogva** osztalékra jogosult 600 k. névértékű új részvény kibocsátása által 480,000 koronáról 720,000 koronára felemeltessék és hogy ezek az új részvények a jelenlegi részvénybirtokosoknak átvételre felajánltassanak.

E határozat alapján a **részvénybirtokosoknak** a fent említett 400 darab részvényt következő feltételek mellett átvételre felajánljuk:

1. A kibocsátandó részvényekre **részvényes** tarthat igényt, még pedig akképen, hogy minden lebélyegzés végett be-
mutatandó **két régi részvény** alapján **egy új részvényre**, **egy régi részvény** alapján pedig **egy fél részvénynek**
megfelelő részvény-utalványra gyakorolható az elővételi jog.

2. A részvények, melyek alapján az elővételi jog gyakoroltatik, az intézetnél **felmutatandók** és az a körülmény,
hogy az illető részvény alapján az elővételi jog érvényesítettett, **a részvény lebélyegzése által** (Elővételi jog gyakorolva
1904) állapittatik meg.

3. **Az elővételi jog 1904. évi február hó 22-től kezdve 1904. évi márczius hó 5-ig** bezárólag érvé-
nyesítendő. Az a részvényes, ki elővételi jogát e határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.

Az ilyen módon netalán fennmaradó részvényekre a részvényesek illetőségükön felül és nem részvényesek is előjegyez-
hetnek, a kik között e részvények az igazgatóság által megállapítandó kulcs és módozatok szerint fognak felosztatni.

4. Az átvételi árfolyan **2000 koronában**, — hozzáadva az ezen összeg után 1904. évi január hó 1-től a befizetésig
járó 5% kamatokat — állapittatik meg, melyből **600 korona** a részvénytőke, **1400 korona** pedig a tartalékalap gyara-
pítására fordittatik.

5. A befizetések következő határidőkben teljesítendőek:

1904. márczius 5-ig az elővételi jog gyakorlása alkalmával 500 korona és a fokozatos bélyegilleték

1904. márczius 31-ig 500 korona

„ április 30-ig 500 „

„ május 30-ig 500 „

és a befizetésig járó 5% kamat.

A részvényutalványokra a fenti összegek fele fizetendő.

A befizetések a kitűzött határidők előtt is teljesíthetők.

Minden az esedékesség napján nem teljesített befizetés után 6% késedelmi kamat fizetendő.

6. Az egyes befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak. Az ideiglenes elismervények számai, melyekre az összes
befizetések 1904. június 30-ig nem teljesítettnek, egyik helybeli lapban háromszor közzé tétetnek. — 1904. július 31-én tul a ké-
sedelmes fizető elveszti az elővételi és előjegyzési jog gyakorlásával szerzett jogait és a már teljesített befizetések iránti igényeit,
ez utóbbiak a tartalék alap javára fordittatnak s az igazgatóság jogosított az ezeknek megfelelő részvényeketszabad kézről értékesíteni.

7. Valamennyi részlet, valamint a kamatok és fokozatos bélyegilleték lefizetése után az ideiglenes elismervények új
részvényekkel, illetőleg részvény-utalványokkal cseréltetnek fel.

8. Az új részvények és részvényutalványok birtokosai 1904. év január hó 1-től kezdve az üzleteredményben, valamint a
részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részt vesznek.

9. A részvény-utalványokra eső osztalék kifizetése a részvény-utalvány felmutatása és lebélyegzése ellenében fog telje-
sítettetni. Két részvényutalvány bármikor egy új részvényre cserélhető fel.

Arad, 1904. évi február 22-én.